

Suojelualueet merialuesuunnittelussa – suositus suojelualueiden huomioimiseksi

Anna Arnkil, Joonas Hoikkala ja Matti Sahla (toim.)

Tekijät:

Anna Arnkil¹
Heidi Arponen¹
Penina Blankett²
Katja Bonnevier³
Mervi Heinonen⁴
Joonas Hoikkala¹
Essi Keskinen¹
Lasse Kurvinen¹
Tuula Kurikka⁴
Meri Lappalainen¹
Susanna Lindeman¹
Anu Riihimäki¹
Matti Sahla¹
Pirkko Siikamäki⁴
Tytti Turkia¹

¹ Metsähallitus, Rannikon Luontopalvelut

² Ympäristöministeriö, Luontoympäristöosasto, vedet ja meret

³ Saaristomerен biosfäärialue/Paraisten kaupunki

⁴ Metsähallitus, Luontopalvelut, ohjausyksikkö

Lisätietoja: Merisuojelu-hankkeen projektikoordinaattori Matti Sahla,
matti.sahla(at)metsa.fi

Översättning: Pimma Knight

Kansikuva: Meriluonnon mosaiikkia puhtaalla hiekkapohjalla
Saaristomerellä. Kuva: Joonas Hoikkala.

ISO 14001

© Metsähallitus, Vantaa 2019

ISSN-L 1235-6549

ISSN (verkkajulkaisu) 1799-537X

ISBN 978-952-295-253-0 (pdf)

Anna Arnkil, Joonas Hoikkala ja Matti Sahla (toim.)

Suojelualueet merialuesuunnittelussa – suositus suojelualueiden huomioimiseksi

METSÄHALLITUS

KUVAILULEHTI

JULKAISIJA	Metsähallitus	JULKAISUAIKA	2.10.2019
TOIMEKSIANTAJA		HYVÄKSYMISPÄIVÄMÄÄRÄ	
LUOTTAMUKSELLISUUS	Julkinen	DIAARINUMERO	
TEKIJÄ(T)	Anna Arnkil, Joonas Hoikkala ja Matti Sahla (toim.)		
JULKAISUN NIMI	Suojelualueet merialuesuunnittelussa – suositus suojelualueiden huomioimiseksi		
TIIVISTELMÄ	<p>Itämeren ainutlaatuinen luonto ylläpitää laajoja luontotyyppien ja eliöyhteisöjen muodostamia kokonaisuuksia, jotka ovat alttiita ihmisen aiheuttamille käyttöpaineille. Itämeren suojellaan kansallisten ohjelmien, strategioiden ja lainsäädännön lisäksi kansainvälisellä yhteistyöllä. Suomen luonnonsuojelulainsäädäntöön pohjaava perinteinen aluesuojelu on perustunut ajatukseen luonnon tilan tai ekologisen eheyden säilyttämisestä. Suomen merialueilla luontoarvojen suojelun oikeudellinen asema perustuu ensisijaisesti luonnonsuojelulain säännöksiin. Maankäyttö- ja rakennuslaissa säädetyn merialuesuunnittelun ja mereisen suojelualueverkoston tavoitteet tukevat toisiaan. Mereiset luonnonsuojelualueet toimivat aluesuunnittelun tukena ja auttavat turvaamaan luontoarvojen säilymistä myös tuleville sukupolville.</p> <p>Mereiset suojelualuetypit eroavat toisistaan muun muassa suojelun kohteena olevien luontoarvojen, rajoitetun toiminnan ja oikeudellisen aseman osalta. Eri suojelualuetypit muodostavat hallinnollisia kokonaisuuksia, jotka vaikuttavat alueiden käyttöön. Yksinkertaisimmillaan suojelualueet rajoittavat luontoarvoihin haitallisesti vaikuttavaa toimintaa. Käytännössä suojelua toteutetaan suorilla tai epäsuorilla toiminnan rajoituksilla. Meriympäristössä suojeltaviin luontoarvoihin voidaan lukea muun muassa mereiset luontotypit, levät, vesisammalet, putkilokasvit, kalat, pohjaeläimet, linnut ja hylkeet. Luontoarvojen näkökulmasta mereiset suojelualueet kattavat vain osan arvokkaista kohteista ja lainsäädännön mukaan määritellyt suojeluperusteet vain osan meriluonnon monimuotoisuudesta.</p> <p>Natura 2000 -verkoston voidaan katsoa toimivan mereisen suojelualueverkoston selkärankana, mutta suojeltuja alueita löytyy myös sen ulkopuolelta. Mereisistä suojelualueista kansallisia ovat valtion omistamat kansallispuistot, hylkeidensuojelualueet ja muut valtion luonnonsuojelualueet sekä yksityisessä omistuksessa olevat yksityiset suojelualueet. Suomessa vahvistettuja kansainvälisiä suojelualuetyppejä ovat HELCOM MPA -merisuojelualueet, Ramsar-alueet ja UNESCO:n maailmanperintöalue. Suojelualueiden rajaukset ovat usein päällekkäisiä toisten suojelualuetyyppien kanssa ja niiden muodostamia yhdistelmiä on runsaasti. Suojelualueista voimakkaimman suojelun alla ovat luonnonsuojelulain alaiset kohteet, kuten kansallispuistot, hylkeidensuojelualueet, yksityiset suojelualueet ja muut valtion luonnonsuojelualueet. Tässä julkaisussa suojelualuetypit on esitelty yksitellen ja pyritty kokoamaan niitä koskeva hallinnollinen tieto.</p> <p>Merialueiden suojelun ja käytön tavoitteet ovat usein monitahoisia ja ulottuvat maa-alueelta ulapalle ja pinnasta pohjaan. Suojelualueiden hoito edellyttää usein laajempaan merialueeseen nivoutuvaa osallistavaa suunnittelua. Aluesuunnittelun keinoin on mahdollista tehdä suojelua tukevia ratkaisuja ja osaltaan edistää meren kestävästä käytöstä sekä hyvän tilan saavuttamista. Suojelualueiden huomioiminen merialuesuunnittelussa vaatii perehtymistä eri suojelualuetyppeihin ja niiden erityispiirteisiin.</p>		
AVAINSANAT	Itämeri, aluesuunnittelu, suojelualueet, suojelualueverkosto		
MUUT TIEDOT			
SARJAN NIMI JA NUMERO	Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja A 231		
ISSN-L	1235-6549	ISBN (PDF)	978-952-295-253-0
ISSN (VERKKOJULKAISU)	1799-537X		
SIVUMÄÄRÄ	42 s.	KIELI	suomi
KUSTANTAJA	Metsähallitus	PAINOPAIKKA	
JAKAJA	Metsähallitus, Luontopalvelut	HINTA	

PRESENTATIONSBLAD

UTGIVARE	Forststyrelsen	UTGIVNINGSDATUM	2.10.2019
UPPDRAGSGIVARE		DATUM FÖR GODKÄNNANDE	
SEKRETESSGRAD	Offentlig	DIARIENUMMER	
FÖRFATTARE	Anna Arnkil, Joonas Hoikkala och Matti Sahla (red.)		
PUBLIKATION	Rekommendationer för beaktande av skyddsområdena i havsplaneringen		
SAMMANDRAG	<p>Östersjöns unika natur består av vidsträckta helheter, som byggs upp av olika naturtyper och organismsamhällen och som ofta är utsatta för ett stort användningstryck. Östersjön skyddas genom nationella program, strategier och lagar samt genom internationellt samarbete. Det traditionella områdesskyddet, som grundar sig på Finlands naturskyddslagstiftning, har som målsättning att bevara naturtillstånd och ekologiska helheter. I de finländska havsområdena grundar sig skyddet av naturvärden framför allt på bestämmelserna i naturvårdslagen. Syftet med markanvändnings- och bygglagens havsplanering och målen för nätverket av marina naturskyddsområden stöder varandra. De marina naturskyddsområdena används som stöd i områdesplaneringen och bidrar till att bevara naturvärden för kommande generationer.</p> <p>De olika typerna av marina skyddsområden skiljer sig från varandra bland annat vad gäller skyddade naturvärden, begränsningar i verksamheter och rättslig ställning. De olika typerna av skyddsområden bildar olika administrativa helheter, vilket inverkar på hur områdena kan användas. Inom naturskyddsområden begränsas verksamhet som har en negativ inverkan på naturvärdena. I praktiken genomförs skyddet genom direkta och indirekta verksamhetsbegränsningar. Skyddsvärda naturvärden i marina miljöer består bland annat av marina naturtyper, alger, vattenmossor, kärlväxter, fiskar, bottendjur, fåglar och sälar. När man ser på naturvärdena ingår endast en del av de värdefulla objekten i de marina naturskyddsområdena, och grunderna för skyddet i lagarna omfattar inte havsnaturens biologiska mångfald i sin helhet.</p> <p>Natura 2000-nätverket kan ses som stommen för nätverket av marina naturskyddsområden, men skyddade områden förekommer också utanför detta nätverk. Av de marina skyddsområdena klassas de statsägda nationalparkerna, sälskyddsområdena och statens övriga naturskyddsområden samt de privata naturskyddsområdena som nationella skyddsområden. Internationella skyddsområden fastställda i Finland är HELCOM MPA-havsskyddsområden, Ramsar-områden och UNESCO:s världsarvsområde. De olika typerna av skyddsområden överlappar ofta med varandra, och det finns åtskilliga olika kombinationer av dessa. De skyddsområden som lyder under naturvårdslagen är de starkast skyddade, såsom nationalparkerna, sälskyddsområdena, de privata naturskyddsområdena och statens övriga naturskyddsområden. I denna publikation presenteras de olika typerna av skyddsområden samt deras förvaltning.</p> <p>Målsättningen för skyddet och användningen av havsområdena är ofta komplex och sträcker sig från fastland till öppet hav och från havsyta till botten. För skötseln av skyddsområdena krävs ofta delaktig planering, där man beaktar större havsområden. Genom havsplanering är det möjligt att vidta åtgärder som stöder skyddet och därmed främjar man hållbar användning av havet och uppnående av en god status. För att kunna beakta skyddsområden i havsplaneringen behöver man kännedom om de olika skyddsområdestyperna och deras särdrag.</p>		
NYCKELORD	Östersjön, havsplanering, naturskyddsområden, nätverket av skyddsområden		
ÖVRIGA UPPGIFTER			
SERIENS NAMN OCH NUMMER	Forststyrelsens naturskyddspublikationer. Serie A 231		
ISSN-L	1235-6549	ISBN (PDF)	978-952-295-253-0
ISSN (ONLINE)	1799-537X		
SIDANTAL	42 s.	SPRÅK	finska
FÖRLAG	Forststyrelsen	TRYCKERI	
DISTRIBUTION	Forststyrelsen, Naturtjänster	PRIS	

Sisällys

Esipuhe.....	9
1 Suojelualueet merialuesuunnittelussa	11
1.1 Suojeltavat luontoarvot	13
1.2 Suojelualueiden IUCN-luokittelu	14
1.3 Suojelualueiden verkosto.....	15
2 Suojelualueet merellä	17
2.1 Natura 2000 -alueet (SAC, SCI ja SPA).....	17
2.2 Kansallispuistot	19
2.3 Hylkeidensuojelualueet	21
2.4 Muut valtion luonnonsuojelualueet.....	23
2.5 Yksityiset suojelualueet.....	24
2.6 Naturreservat (Ahvenanmaa)	25
2.7 HELCOM MPA	26
2.8 Ramsar	27
2.9 UNESCO:n maailmanperintöalue.....	28
3 Monitahoinen merisuojaus	30
Lähteet ja kirjallisuus.....	33
Liitteet	
Liite 1. IUCN-suojelualuekategoriat ja niiden määritelmät	37
Liite 2. Luontodirektiivin liitteiden I ja II mereiset luontotyytit ja lajit.....	38
Liite 3. Lintudirektiivin liitteen I lajit	39
Liite 4. Lyhenteet.....	41

Esipuhe

Itämeri on ainutlaatuinen ja herkkä merialue, mutta myös yksi maailman saastuneimmista ja vilkkaimmin liikennöidyistä meristä. Itämeren käyttöpaineet ovat maailmanlaajuisen trendin mukaisesti nousussa, ja paineita kohdistuu etenkin ruoka- ja energiatuotannon kasvattamiseen. Itämeren ympäristön tila on vakavasti heikentynyt ja luontoarvojen huomioimiseen aluesuunnittelussa tulee kiinnittää erityistä huomiota. Pinnan alla olevat luontoarvot jäävät usein ihmisille etäisiksi ja tämän vuoksi luonnon ja ihmisen toiminnan yhteensovittaminen saattaa olla vaikeaa. Mereiset luonnonsuojelualueet toimivat aluesuunnittelun tukena (kuva 1) ja auttavat turvaamaan luontoarvojen säilymistä myös tuleville sukupolville.

Tämä suositus on tuotettu Merisuojeluhankkeessa (TILA2 – Merisuojelun tehostaminen ja huomioon ottaminen), joka sisältyy Euroopan meri- ja kalatalousrahaston (EMKR) yhdenmetyt meripolitiikan varojen 2016–2017 käyttösuunnitelmaan ja toteuttaa Suomen kansallisen merenhoitosuunnitelman toimenpiteitä ”suojelun tehostaminen merellisillä suojelualueilla” (Luonto 1) ja ”merellisten suojelualueiden sisällyttäminen merialuesuunnitelmiin” (Merialue 1). Hankkeesta vastaa Metsähallituksen Luontopalvelut. Metsähallitus on Suomen valtion liikelaitos, jonka tehtävänä on hallinnoida ja hoitaa vastuullisesti valtion omistamia maa- ja vesialueita, joita on yhteensä 125 580 km². Valtion omistamia vesialueita on 34 190 km², joista merialueilla on 25 550 km² ([Pinta-alat ja aluekartat](#), www.metsa.fi).

Merisuojeluhankkeessa pyritään luomaan kattavaa kokonaiskuvaa Suomen merialueiden käyttöön vaikuttavista suojelualuerajauksista ja suojeltavista luontoarvoista. Hankkeessa arvioidaan suojelun tehokkuutta ja luodaan arviointiohjeistus suojelualueiden tehokkuuden seuraamiseen. Tämä suositus on hankkeen tulosten yksi julkinen osa ja sen tavoitteena on kuvata eri suojelualueityypit merialuesuunnittelun näkökulmasta ja selkeyttää niiden merkitystä erityisesti merialuesuunnittelijoille, jotka eivät aina ole luonnonsuojelun asiantuntijoita.

Suosituksen päätarkoituksena on tukea merialuesuunnittelua, mutta se toimii myös Metsähallituksen Luontopalvelujen, rannikkokuntien ja -kaupunkien aluesuunnittelijoiden, ELY-keskusten ja muiden paikallisten toimijoiden tukena. Suosituksen tavoitteena on, että mereisiä luontoarvoja suojellaan entistä paremmin. Se täydentää Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisujen B-sarjassa julkaistua ohjeistusta ”Suojelualueiden hoidon ja käytön periaatteet” (Metsähallitus 2014), joka määrittelee yleisesti suojelualueet Suomessa ja kuvaa niiden merkitystä monimuotoisuuden suojelussa ja kestäväen käytön edistämässä sekä käy läpi hoidon ja käytön periaatteet.

Merensuojelualueen (eng. *Marine Protected Area*) tarkka määritelmä ei ole Suomessa vakiintunut. Ekologinen rajanveto erityisesti Perämeren vähäsuolaisen murtoveden ja rannikon jokisuistojen makean veden välillä on vaikeaa ja käytännössä raja on vedetty Maanmittauslaitoksen paikkatietoaineistoissa. Merisuojeluhankkeessa tuotetut kartat ja paikkatietoaineistot sisältävät vain ne suojelualueet, jotka sisältävät merivettä vähintään 0,1 hehtaaria. Tässä suosituksessa mereisiä suojelualueita koskevat kartat on visualisoitu koko Suomen mittakaavassa, mikä mahdollistaa vain hyvin yleisluontoisen tarkastelun. Tarkempia, aluekohtaisia tietoja voi tiedustella: [matti.sahla\(at\)metsa.fi](mailto:matti.sahla(at)metsa.fi).

Meriluonnonsuojelu on Suomessa terresteiseen luonnonsuojeluun verrattuna nuori toimiala ja hakee vielä tehokkaimpia käytäntöjä. Monia maapuolen toimintatapoja ei sellaisenaan ole mahdollista siirtää meriluonnonsuojeluun. Meriympäristö poikkeaa perustavanlaatuisesti kuivan maan olosuhteista, ja siksi tiedon keräämisessä, aineiston käsittelyssä ja tiedonhallinnassakin on erilaisia haasteita. Tieto mereisistä suojelualueista ja luontoarvoista on tällä hetkellä jakautunut useisiin eri organisaatioihin ja tietokantoihin, mikä hankaloittaa tiedon kokonaisvaltaista käyttöä päätöksenteon tukena. Tilanne helpottuu, kun Metsähallituksen Uljas-tietojärjestelmä saadaan päivitettyä meritiedon kannalta toimivaksi kokonaisuudeksi ja itämeri.fi-sivusto valmistuu. Si-

vusto kokoaa saman Internet-käyttöliittymän alle kaiken kansallisen meritiedon, meriaineistot ja mereen liittyvät palvelut ja tulee todennäköisesti olemaan tärkeä tietolähde tulevissa meriin liittyvissä suunnitelmissa.

Tässä suosituksessa on huomioitu vain suojelualueiksi luokiteltavat kohteet. Tarkastelun ulkopuolelle ovat siten jääneet mm. ekologisesti tai biologisesti merkittävien merialueiden verkostoon (eng. *Ecologically or Biologically Significant Marine Areas*, EBSA) kuuluvat kolme Suomen aluetta, kansallisessa VELMU-ohjelmassa tunnistettujen ekologisesti merkittävien merialueiden rajaukset (nk. EMMA-työ), kansainvälisesti tärkeät lintualueet (eng. *Important Bird and Biodiversity Areas*, IBA) ja

UNESCO:n alaiset Biosfääri-alueet. Nämä alueet tullaan kuitenkin huomioimaan hankkeen tulevissa töissä. Lisäksi hankkeen aikana tehdään suojelualuerajauksia yhdistävää työtä, kuten esimerkiksi yhdistelmäkarttoja eri toimien rajoittamisesta suojelualuetyypeistä riippumatta, luontoarvoperusteisia karttatuotteita ja analyysikarttoja, joilla voidaan arvioida nykyisten suojelurajauksien tehokkuutta suhteessa suojeltaviin luontoarvoihin.

Tässä suosituksessa esitettyjen karttojen pohjana käytetyt paikkatietoaineistot ”suojelualuerajaukset merellä” voi saada lähettämättä pyynnön: [matti.sahla\(at\)metsa.fi](mailto:matti.sahla(at)metsa.fi).

*Anna Arnkil, Joonas Hoikkala ja Matti Sahla
Metsähallitus, Luontopalvelut*

1 Suojelualueet merialuesuunnittelussa

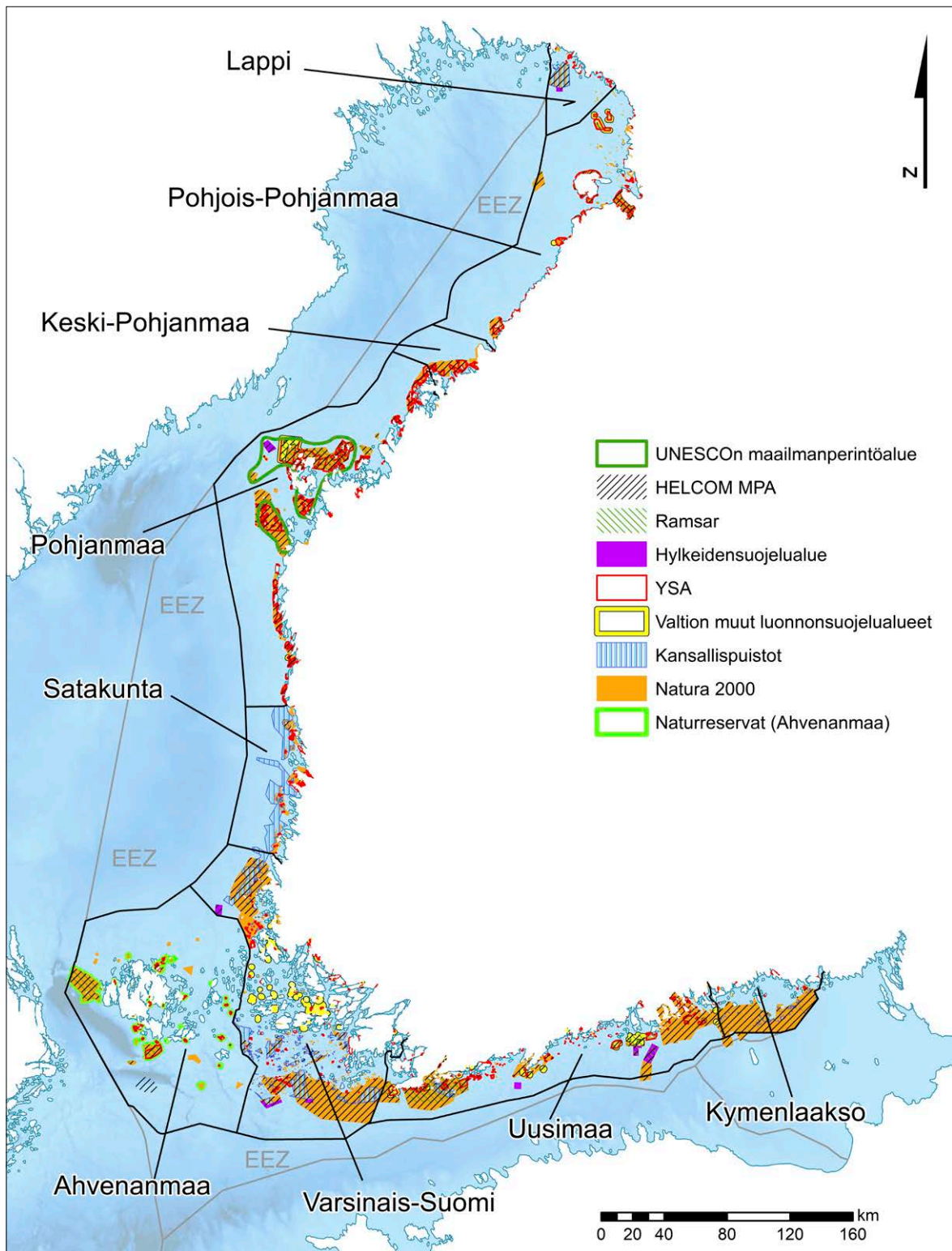
Itämeren ainutlaatuinen ja herkkä luonto ylläpitää laajoja ja vaihtelevia luontotyyppien ja lajien muodostamia kokonaisuuksia, jotka ovat alttiita ihmisen aiheuttamille käyttöpainelle ja kuormitukselle. Itämerta suojellaan kansallisten ohjelmien, strategioiden ja lainsäädännön lisäksi kansainvälisellä yhteistyöllä. Nämä yhdessä luovat reunaehdot suojelualueiden ja luontoarvojen huomioimiseen merialuesuunnittelussa. Maankäyttö- ja rakennuslaissa (482/2016, 8. luku) säädetyn merialuesuunnittelun ja mereisen suojelualueverkoston tavoitteet tukevat toisiaan. Merialuesuunnittelulla pyritään sovittamaan yhteen eri käyttömuotoja ja edistämään meriympäristön kestävästä käytöstä. Suojelualueverkoston keskiössä ovat monimuotoisuuden suojelu sekä ekosysteemin toiminnan varmistaminen. Molemmat edistävät Euroopan unionin Meristrategiadirektiivin (2008/56/EY) tavoitetta saavuttaa meren hyvä tila.

Suomen luonnonsuojelulainsäädäntöön pohjaava perinteinen aluesuojelu on perustunut ajatukseen luonnontilan tai ekologisen eheyden säilyttämisestä. Suojelualueilla pyritään siis turvaamaan kokonaisvaltaisesti luonnon monimuotoisuutta: ekosysteemien ja niissä elävän lajiston toimivuutta sekä niiden palautumis- ja evoluutiopotentiaalia. Suomen merialueilla luontoarvojen suojelun oikeudellinen asema perustuu ensisijaisesti luonnonsuojelulain säännöksiin. Merisistä suojelualuetyypeistä vahvimman suojelun omaavat alueet, jotka ovat luonnonsuojelulain keinoin perustettuja. Suomessa on lukuisia luonnonsuojelulain nojalla perustettuja meri- ja rannikkoalueiden luonnonsuojelualueita, joihin kuuluu viisi laajaa kansallispuistoa, useita muita valtion maa- ja vesialueilla sijaitsevia suojelualueita sekä suuri määrä yksityisiä suojelualueita (kuva 1 ja taulukko 1). Suojelualueilla suojelua toteutetaan myös maankäyttö- ja rakennuslain, vesilain ja kansallispuistojen perustamislakien nojalla. Tarkempia käytäntöjä eri suojelualueilla säättävät esimerkiksi

luonnonsuojelualueiden perustamisasetukset, kansallispuistojen järjestyssäännöt, suojelualueiden hoito- ja käyttösuunnitelmat sekä yksityisten suojelualueiden perustamispäätökset.

Suojelualuetyypit eroavat toisistaan muun muassa suojelun kohteena olevien luontoarvojen, rajoitetun toiminnan ja oikeudellisen aseman osalta. Eri suojelualuetyypit muodostavat hallinnollisia kokonaisuuksia, jotka vaikuttavat alueiden käyttöön. Yksinkertaisimmillaan suojelualueet rajoittavat luontoarvoihin haitallisesti vaikuttavaa toimintaa. Käytännössä suojelua toteutetaan suorilla tai epäsuorilla toiminnan rajoituksilla. Luonnonsuojelulain (1096/1996) rauhoitussääntöön (§13) ja kansallispuistojen järjestyssääntöihin on listattu yksiselitteisesti kiellettyjä toimintoja. Suoraa toiminnan rajoittamista on esimerkiksi ruoppausten, kalastuksen tai mähinnousun kieltäminen alueella. Epäsuorina toiminnan rajoituksina voidaan pitää esimerkiksi kieltä suojeltavien luontoarvojen tilan heikentämisestä, luonnontilaisuuden muuttamisesta tai luontokohteiden vahingoittamisesta. Tällöin toiminta, joka vaikuttaa haitallisesti luontoarvoihin voi olla kiellettyä, vaikka kyseistä toimintaa ei erikseen laissa, asetuksissa tai järjestyssäännöissä mainita. Merialueilla toiminnan rajoitukset ovat usein suojelualuekohtaisia ja rajoituksia saattaa olla kohdennettu vain tiettyihin paikkoihin suojelualueiden sisällä. Lisäksi rajoitukset saattavat olla vuodenajasta riippuvaisia.

Merialueiden suojelun ja käytön tavoitteet ovat usein monitahoisia ja ulottuvat maa-alueelta ulapalle ja pinnasta pohjaan. Suojelualueiden hoito edellyttää usein laajempaan merialueeseen nivoutuvaa osallistavaa suunnittelua. Suojeluarvojen suotuisan tilan säilyttämiseksi alueiden käytön ohjaus ja edunvalvonta voi olla tarpeellista myös suojelualueiden ulkopuolisten hankkeiden kohdalla. Tässä merialuesuunnittelulla on tärkeä rooli.

Kuva 1. Suomen meriset suojelualueet. Suomen kahdeksan rannikkomaakuntaa laativat yhdessä kolme merialuesuunnitelmaa: 1. Lappi, Pohjois- ja Keski-Pohjanmaa sekä Pohjanmaa, 2. Satakunta ja Varsinais-Suomi ja 3. Uusimaa ja Kymenlaakso. Ahvenanmaa laatii oman merialuesuunnitelmansa. Karttaselitteiden järjestys vastaa päällekkäisten suojelualue-rajauksen visualisointijärjestystä. © Metsähallitus 2019, © UNESCO 2019, © HELCOM 2019, © SYKE 2019, © Ahvenanmaan maakuntahallitus 2019, © Maanmittauslaitos 1/MML/19.

Taulukko 1. Suojelualuetyypit Suomen merialueilla ja niiden jakautuminen IUCN-suojelualueluokkiin. Natura-alueita tai muita kansainvälisiin verkostoihin sisältyviä suojelualueita (HELCOM MPA -, maailmanperintö- ja Ramsar-alueet) ei erikseen luokitella IUCN:n suojelualueluokkiin. Taulukossa ko. aluetyyppien luokitusperiaatteita vastaavat luokitukset on kuitenkin esitetty suluissa.

Suojelualuetyyppi	IUCN -luokitus ^a	Lkm	Km ²	Toteutustapa
Kansallispuistot	II	5	1 655,7	Luonnonsuojelullailla
Yksityiset suojelualueet (YSA)	I - IV	619	1 728,5	toteutetut
Hylkeidensuojelualueet	IV	7	188,3	luonnonsuojelualueet
Valtion muut luonnonsuojelualueet	I - V	42	116,3	
Naturreservat (Ahvenanmaa)	(I - V)	29	355,1	
Natura 2000 -alueet (SAC, SCI, SPA)	(IV)	170	8 831,4	Muu toteutustapa ^b
HELCOM MPA -alueet	(IV - V)	34	7 827,1	Kansainväliset
UNESCO - Maailmanperintöalue	(V)	1	1 962,1	aluerajaukset
Ramsar	(IV - V)	17	2 098,1	

^a IUCN = Kansainvälinen luonnonsuojeluliitto. Luokkien määritelmät ovat avattu liitteessä 1.

^b Vain osa Natura 2000 -alueista on toteutettu luonnonsuojelullailla.

1.1 Suojeltavat luontoarvot

Suojelualueet ovat keskeisessä asemassa useimpien mereisten luontoarvojen suojelussa. Suomen meripinta-alasta on nykyisin suojeltu noin kymmenesosa; yksittäisiä suojelualuerajauksia on satoja ja suojeltavia luonto-kohteita tuhansia. Meriympäristössä suojelualueiden kohdentamista ovat alun perin vaikeuttaneet puutteelliset tiedot vedenalaisten lajien ja luontotyyppien sijoittumisesta. Monet mereiset suojelualuerajaukset on siksi ensisijaisesti tehty esimerkiksi lintujen ja hylkeiden esiintymisalueiden tai tiettyjen maan ja veden rajapinnassa esiintyvien elinympäristöjen avulla. Aiemmin tuntemattomia pinnanalaisia luontoarvoja on jäänyt rajausten ulkopuolelle. Tuoreen selvityksen mukaan kolme neljäsosaa merkittävistä vedenalaisista luontoarvoista jääkin nykyisten suojelualueiden ulkopuolelle (Virtanen ym. 2018). Siksi kestävä merialueiden käytön suunnittelu edellyttää suojelualueiden ja suoran lakisääteisen suojelun ulkopuolelle jäävien luontoarvojen huomioimista ja toisaalta suojelualueverkoston kehittämistä.

Meriympäristön luontoarvoihin voidaan lukea muun muassa mereiset luontotyypit, levät, vesisammalet, putkilokasvit, kalat, pohjaeläimet, linnut ja hylkeet. Eliölajien suojelu perustuu luonnonsuojelulakiin (6. luku 37 §), jonka mukaan suojelua sovelletaan Suomessa ja Suomen talousvyöhykkeellä luonnonvaraisina esiintyviin eläin- ja kasvilajeihin lukuun otta-

matta metsästyslain tarkoittamia riistaeläimiä ja rauhoittamattomia eläimiä sekä taloudellisesti hyödynnettäviä kalalajeja. Taloudellisesti merkittävien kalakantojen suojelua toteutetaan uusilla kalatalousalueiden kestävä käytön ja hoidon suunnitelmilla ja niissä mainituilla rajoituksilla. Jokisuistorajaukset ovat monesti ympärivuotisia, ja kalastusrajoituksia on esimerkiksi asetettu kuhan kutualueille lisääntymisaikana sekä jokisuistoihin vaelluskalojen liikkumisen turvaamiseksi (ks. [kalastusrajoitukset kartalla, kalastusrajoitus.fi](#)).

Suojelutoimia voidaan toteuttaa suojelualueilla eri tavoin, alueesta ja suojeltavista luontoarvoista riippuen. Suojelun keinoihin alueilla lukeutuu niin kieltoja, rajoituksia kuin käytön ja liikkumisen ohjausta. Esimerkiksi hylkeidensuojelualueiden liikkumisrajoituksilla pyritään minimoimaan veneiden aiheuttama melu ja hylkeiden häirintä, kun taas vieheisen hiekkarannan vedenalaiset luontoarvot turvataan ohjaamalla veneet kiinnittymään poijuihin ankkuroinnin sijaan. Kaikki suojelualueet eivät siten suojele kaikkia luontoarvoja tai rajoita samankaltaisia toimia. Mereiset luontoarvot saattavat myös vaikuttaa alueiden käyttöön suojelualueiden ulkopuolella. Esimerkiksi uhanalaisen lajin tai vesilain nojalla suojellun luontotyypin esiintyminen suojelualueen ulkopuolella voi aiheuttaa toiminnan rajoituksia riippumatta suojelualuerajauksis-

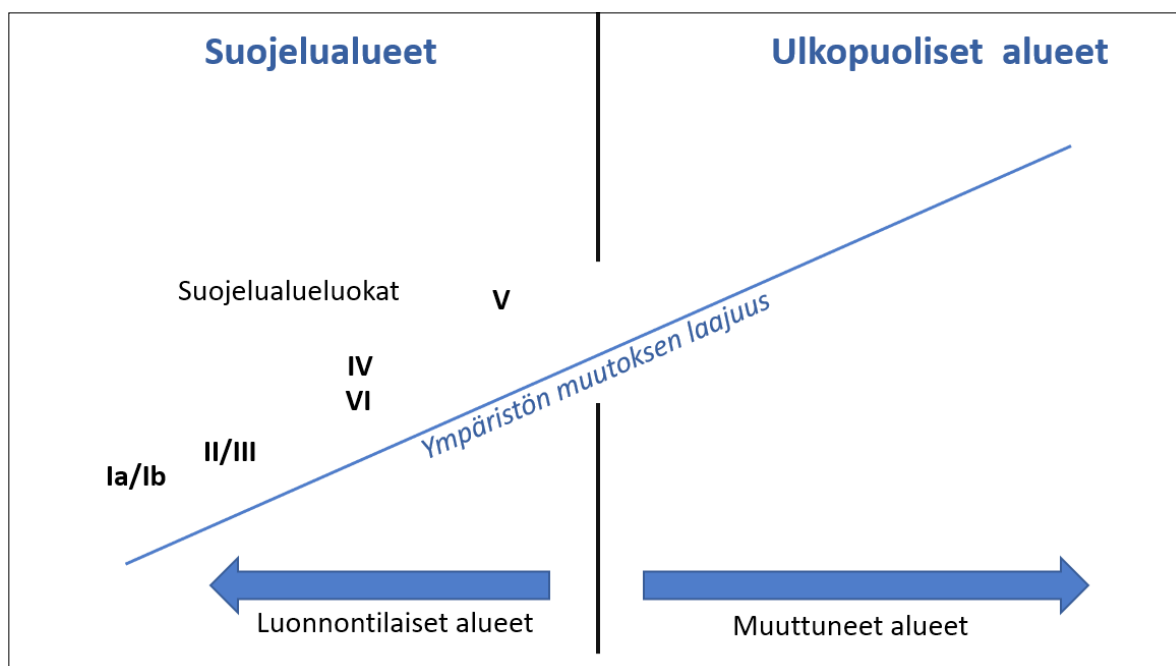

ta. Suojelualueen läheisyydessä tapahtuva toiminta voi myös olla kiellettyä, jos se vaikuttaa suojelualueen luontoarvoihin heikentävästi.

1.2 Suojelualueiden IUCN-luokittelu

Kansainvälinen luonnonsuojeluliitto (IUCN) on luonut maailman suojelualueiden luokitteluun kriteeristön, jonka perusteella eri maiden eri tyyppisiä suojelualueita voidaan vertailla. Kriteeristön käyttöön on sitouduttu Yhdistyneiden kansakuntien biologista monimuotoisuutta koskevassa yleissopimuksessa (eng. CBD, *Convention on Biological Diversity*). Luokittelu tarjoaa hyvän perustan suojelualueyyppien erojen ymmärtämiseen, sillä IUCN:n luokitus tehdään suojelualueen perustamistarkoituksen sekä hoidon ja käytön tavoitteiden pohjalta. Suojelualueluokat ovat periaatteessa samanarvoisia. On kuitenkin selvää, että alueiden luonnontilaisuus ja toisaalta ihmisen vaikutus eri aluetyypeillä on varsin erilainen (kuva 2). Luonnon kannalta on tärkeää säilyttää luonnontilaisia alueita, mutta myös alueita, joiden erityispiirteet ovat syntyneet ja säilyvät ihmisen ja luonnon vuorovaikutuksessa. Suojelualueluokat on kuvattu liitteessä 1.

Merisuojelualueiden luokittelussa noudetaan samoja periaatteita kuin maa-alueilla (Day ym. 2012). Suomen mereiset suojelualue-tyypit luokittelevat vaihtelevasti (taulukko 1). Pienet melko luonnontilaiset saaristokohteet, joille on asetettu mairinnousu- ja/tai liikkumisrajoituksia (esim. linnuston suojelemiseksi), luokitellaan luokkaan Ia. Suuret (yli 1 000 ha) ulkosaariston luonnonsuojelualueet, joihin ei kohdistu paineita tai virkistys-, kalastus- tai muuta käyttöä, sijoitetaan luokkaan Ib. Laajat, monitavoitteiset kansallispuistot luokitellaan luokkaan II. Muut erityisten eliöympäristöjen ja/tai lajiyhteisöjen (kuten hylkeiden) suoje-lua varten perustetut suojelualueet viedään pääsääntöisesti luokkaan IV. Eräät sisäsaariston luonnonsuojelualueet, joilla on ollut asutusta tai muuten pitkäaikaista ihmisvaikutusta, luokitellaan periaatteessa luokkaan V. Luokkaa VI ei Suomessa käytetä lainkaan. Natura-alueita tai muita kansainvälisiin verkostoihin sisältyviä suojelualueita (HELCOM MPA, maailmanperintö- ja Ramsar-alueet) ei ole Suomessa luokiteltu erikseen. Taulukossa 1 ko. aluetyyppien luokitusperiaatteita vastaavat luokitukset on kuitenkin esitetty suluissa.

Kuva 2. Alueen luonnontila suhteessa IUCN suojelualueuokittukseen. Lähde: Dudley (2008).

1.3 Suojelualueiden verkosto

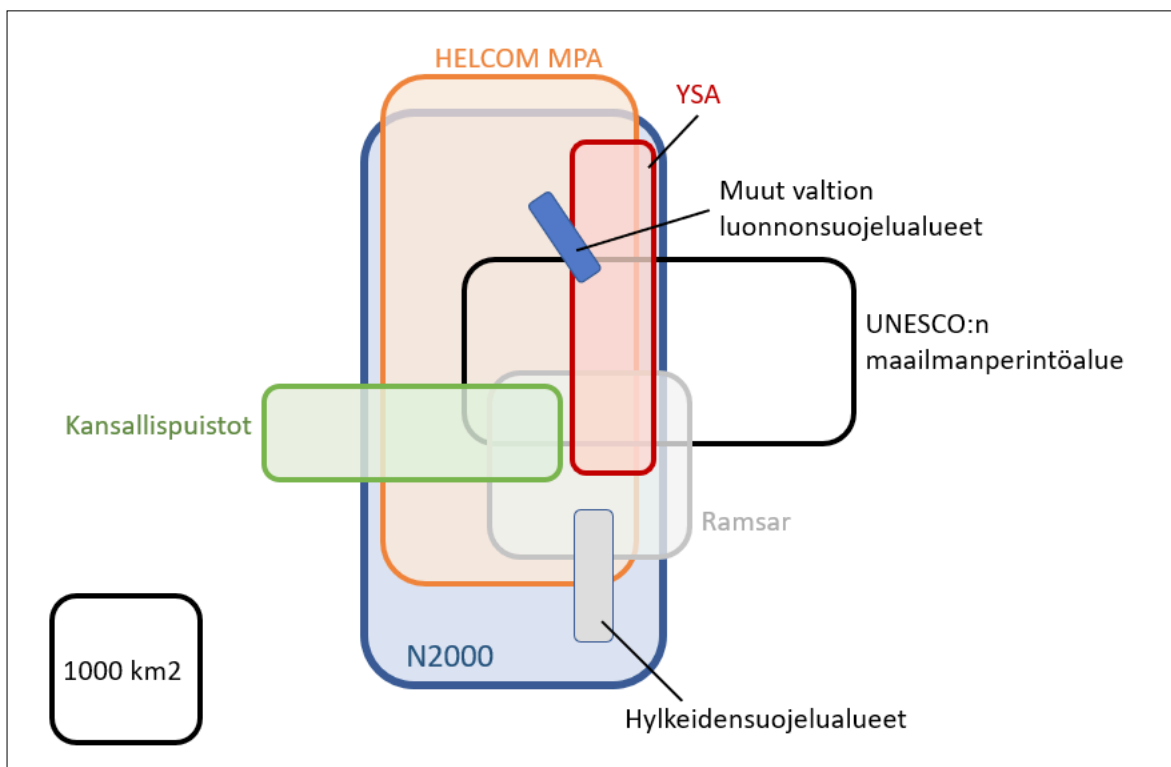
Suojelualueverkostolla pyritään turvaamaan luonnon monimuotoisuutta tuleville sukupolville. Verkoston tärkeänä tavoitteena on lisäksi säilyttää mahdollisimman luonnontilaisia alueita ja toisaalta palvella virkistystoimintaa tarjoamalla mahdollisuus luonnossa liikkumiseen ja luontoelämyksiin siten, etteivät luontoarvot vaarannu. Osittain ristiriitaisten tavoitteiden ja toisaalta lajeille ja luontotyypeille suotuisten olosuhteiden ylläpitäminen vaatii suojelualueiden hoidon ja käytön suunnittelua. Suojelualueiden hoidon ja käytön perusteet vaihtelevat alueesta ja aluetyypistä riippuen.

Suojelualueiden rajaukset ovat usein päällekkäisiä toisten suojelualueyppien kanssa, ja niiden muodostamia yhdistelmiä on runsaasti. Tietyn alueen käyttöön saattavat vaikuttaa useamman aluetyypin suojeluperusteet (kuva 3). Esimerkiksi suurin osa kansallispuistoista, hylkeidensuojelualueista ja Itämeren suojelukomission alaisista HELCOM MPA-alueista sisältyy Natura 2000 -verkostoon. Natura 2000 -verkoston voidaan katsoa toimivan merien suojeluverkoston selkärankana, mutta

suojeltuja alueita löytyy myös sen ulkopuolelta. On kuitenkin muistettava, että Natura 2000 -alueiden suojelun taso on vahvempi silloin, kun ne ovat päällekkäin muiden suojelualueyppien kanssa.

Hoidon ja käytön suunnittelusta ja suunnitelmien toteuttamisesta vastaavat suojelualueista vastuussa olevat tahot eli käytännössä Metsähallitus ja ELY-keskukset. Hoidon ja käytön suunnittelutyökaluja ovat mm. Natura-alueiden tila-arvioinnit (NATA), hoito- ja käyttösuunnitelmat (HKS) sekä luonnonvarasuunnittelu (LVS). LVS on valtion mailla ja vesillä olevien luonnonvarojen pitkän aikavälin suunnittelua. Suunnitelmissa otetaan kantaa luontomatkailemisen sijoitteluun, ennallistamiseen ja hoidon tarpeeseen sekä hoidon ja käytön suunnitteluun. Luonnonvarasuunnittelussa tarkastellaan suojelualueita ja niitä ympäröiviä valtionmaita yhtenä laaja-alaisena kokonaisuutena.

Hoito- ja käyttösuunnitelma (HKS) laaditaan kaikille kansallispuistoille luonnonsuojelulain velvoittamana. Usein HKS tehdään myös Natura 2000 -alueille tai useita suojelualueita sisältäville laajemmille kokonaisuuksille. HKS

Kuva 3. Suojelualueyppien laajuus ja päällekkäisyys Suomen merialueilla. Pinta-alat ja päällekkäisyydet ovat suuntaa antavia.

voidaan tarvittaessa laatia myös luonnonpuistoille ja muille luonnonsuojelualueille. Suunnitelma laaditaan ”hoidon ja käytön järjestämistä varten” ja siinä määritellään toimenpiteet alueen perustamistavoitteiden toteuttamiseksi. Perustetuilla luonnonsuojelualueilla perustamissäädökset ohjaavat hoito- ja käyttösuunnitelman laatimista, mutta hoito- ja käyttösuunnitelmassa mm. tarkennetaan säädöksiin kirjattuja tavoitteita.

NATA-arvioinnissa kuvataan ja arvioidaan kaikkien Natura 2000 -verkostoon kuuluvien alueiden keskeiset luonto-, kulttuuri- ja käyttöarvot ja niiden tila sekä arvoihin kohdistuvat uhkatekijät. Arviointiin perustuen määritellään arvojen tavoitetilän säilyttämiseksi tai saavuttamiseksi tarvittavat toimenpiteet ja tehdään suunnitelmat niiden toteuttamiseksi. NATA-arvioinnit toteutetaan Metsähallituksen Luontopalvelujen ja ELY-keskusten yhteistyönä ja tallennetaan suojelualueiden suunnittelu- ja seu-

rantajärjestelmään (SASS). Yksityisillä suojelualueilla kohteiden suunnittelua ja hoitoa koordinoivat alueelliset ELY-keskukset. Metsähallituksen Luontopalvelut toteuttaa hoitotoimia yhteistyössä maanomistajien kanssa. Suojelualueverkoston hoidon ja käytön suunnitelmat saattavat sisältää aluesuunnittelun kannalta hyödyllistä tietoa. Hoito- ja käyttösuunnitelmia on koottu valtionhallinnon tietojärjestelmiin (esim. Metsähallituksen julkaisut.metsa.fi-verkkosivusto), ja lisätietoa niistä saa alueesta vastuussa olevalta taholta.

Suojelualueiden huomioiminen merialuesuunnittelussa vaatii perehtymistä eri suojelualueyyppeihin ja niiden erityispiirteisiin. Seuraavassa osiossa kuvataan eri suojelualueyyppeiden tärkeimmät ominaisuudet, suojeltavat luontoarvot ja käytön rajoitukset sekä miten kyseinen suojelualueyyppe tulee huomioida aluesuunnittelussa.

Suojelualueilla pyritään yhteensovittamaan ihmistoimintoja ja luontoarvojen suojelua. Vekaran saari kuuluu Uudenkaupungin saariston Natura 2000 -alueeseen. Kuva: Joonas Hoikkala.

2 Suojelualuetyypit merellä

2.1 Natura 2000 -alueet (SAC, SCI ja SPA)

Euroopan unioni on kehittänyt luonto- ja lintudirektiiveihin perustuvan Natura 2000 -verkoston pysäyttämään monimuotoisuuden katoa. Valtaosa kansallisista luonnonsuojelu-alueista sisältyy vuonna 1998 hyväksytyyn ja sen jälkeen täydennettyyn Natura 2000 -verkostoon. Suomen Natura-verkostossa on noin 60 kohdetta, joilla merialueen osuus on yli 75 %. Lisäksi suuri määrä Natura-kohteita sisältää vähäisemmän merialueen, mutta ne ovat mm. rannikko- ja merilinnuston suojelun kannalta erityisen merkittäviä (taulukko 2). Suomen Natura 2000 -verkosto koostuu kolmen tyyppisistä alueista:

1) SCI-alueet = *Sites of Community Importance*

Luontodirektiivin mukaisia alueita, jotka valtioneuvosto on hyväksynyt kansallisesti ja joiden liittämistä Natura 2000 -verkostoon on ehdotettu Euroopan unionin komissiolle.

2) SAC-alueet = *Special Areas of Conservation*

Erityisten suojelutoimien alueet, joista on säädetty ympäristöministeriön asetuksella sen jälkeen, kun Euroopan unionin komissio on hyväksynyt kyseiset alueet yhteisön tärkeinä pitämiksi alueiksi.

3) SPA-alueet = *Special Protection Areas*

Lintudirektiivin perusteella Euroopan unionin komissiolle ilmoitetut erityiset suojelualueet, jotka keskittyvät lintujen suojeluun.

Rannikon Natura-kohteet koostuvat tyypillisesti valtion ja yksityisten suojelualueiden mosaiikista. Metsähallituksen Luontopalvelut vastaa valtion maiden ja osittain myös yksityisessä omistuksessa olevien suojelualueiden hallinnasta ja hoidosta. Täten Luontopalvelut hoitaa myös valtaosaa Natura-alueista. ELY-keskukset vastaavat Natura 2000 -verkoston luonto- ja lintudirektiivien edellyttämien suojelutoimien toteutuksen ja suojelualueiden hoidon koordinoinnista. Alueluokista SCI-alu-

et ovat väliaikaisia ja ne pyritään hyväksyttämään komissiolla, jonka jälkeen ne perustetaan säädöksellä SAC-alueiksi. SAC- ja SPA-alueet ovat monissa kohteissa päällekkäisiä.

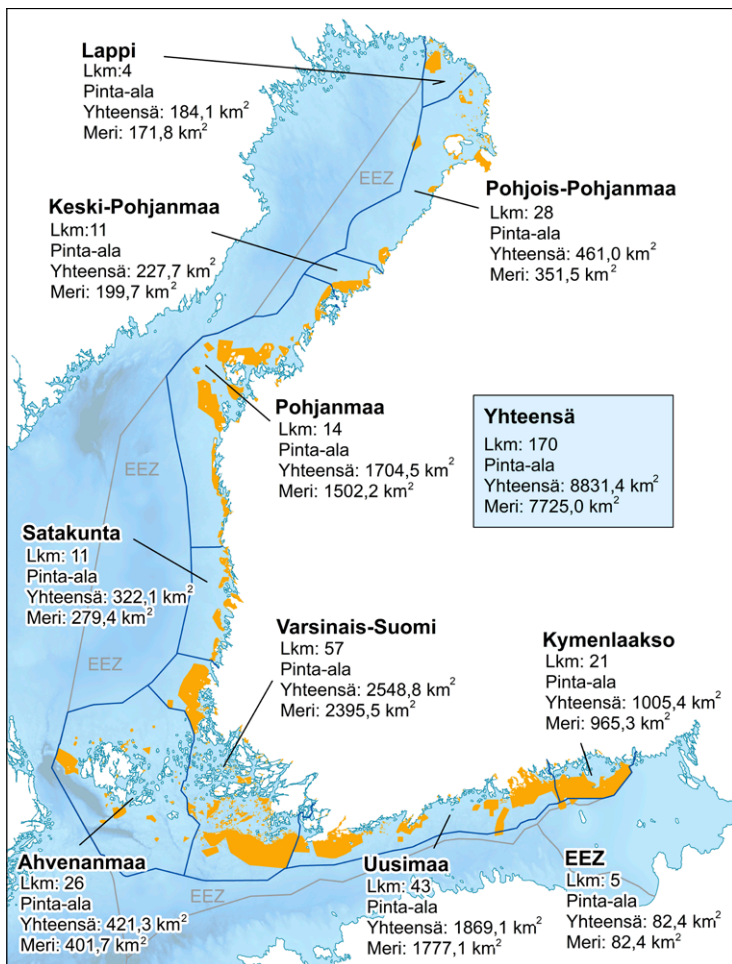
Suojeltavat luontoarvot

SAC- ja SCI-alueilla meriluonnonsuojelun keskiössä ovat luontodirektiivin liitteen I mereiset luontotyytit ja luontodirektiivin liitteiden II, IV ja V mereiset lajit*. SPA-alueilla suojeltuja ovat lintudirektiivin liitteen I lintulajit*. Kullakin Natura-alueella on oma tietolomakkeensa, jonne on kirjattu alueen viralliset suojeluperusteet (SDF-tietokanta). Tietolomakkeet löytyvät esimerkiksi SYKEN ylläpitämästä kaille avoimesta [karttapalvelusta \(syke.maps.arcgis.com\)](http://karttapalvelusta.syke.maps.arcgis.com).

Toiminnan rajoitukset

Natura 2000 -alueiden toiminnan rajoitukset perustuvat heikentämiskieltoon ([Luonnonsuojelulaki 1096/1996, finlex.fi](http://Luonnonsuojelulaki_1096/1996_finlex.fi), 64a §) ja/tai luonnonsuojelulain muihin määräyksiin. Heikentämiskieltoon mukaan Natura 2000 -verkostoon kuuluvan alueen suojelun perusteena olevia luontoarvoja ei saa merkittävästi heikentää. Heikentämiskieltoon käytännön toteutus perustuu hankkeen tai suunnitelman toteuttajan velvollisuuteen arvioida suojeluperusteina oleviin luontoarvoihin kohdistuvat vaikutukset. Kaksiosaisen Natura-arviointiprosessin ensimmäisessä osassa (Natura-arvioinnin tarvehankinta) ratkaistaan yksityiskohtaisemman luontotyyppi- ja lajikohtaisen Natura-arvioinnin tarve (Söderman 2003). Valvova viranomaisen ei voi myöntää lupaa hankkeelle, joka Natura-arvioinnin perusteella heikentää merkittävästi suojelun kohteena olevia luontoarvoja, pois lukien laissa määritellyt erityistapaukset ([Luonnonsuojelulaki, 66 §](http://Luonnonsuojelulaki_66_§)). Heikentämiskieltoon puitteissa rajoitettu toiminta riippuu suojeltavasta luontotyypistä tai lajista, ja vaikutukset

*Luontotyytit ja lajilistat ovat kokonaisuudessaan listattu tämän asiakirjan liitteissä 2 ja 3.

Kuva 4. Mereiset Natura 2000 -alueet Suomen rannikkomaakunnissa. Ne Natura-alueet, jotka ylittävät maakuntarajat, on laskettu kaikkien alueeseen liittyvien maakuntien yhteislukuun. © SYKE 2019, © Maanmittauslaitos 1/MML/19, © HELCOM 2019.

on arvioitava tapauskohtaisesti (luontotyyppi-kohtaiset listaukset haitallisesta toiminnasta on esitetty liitteessä 2). Heikentämiskielto koskee myös sellaista hanketta tai suunnitelmaa Natura 2000 -alueen ulkopuolella, jolla todennäköisesti on alueelle ulottuvia merkittäviä haitallisia vaikutuksia.

Natura-alueisiin sisältyy luonnonsuojelulain keinoin toteutettavia alueita, kuten kansallispuistojen osia, sekä valtion omistamia ja yksityisiä suojelualueita, joiden kohdalla on huomioitava kyseisiin alueisiin liittyvät suojelusäädökset. Tällaisilla alueilla saattaa olla suoria toiminnan rajoituksia, kuten mairin-nousukieltoja, liikkumisrajoituksia tai metsä-tyskieltoja. Natura-alueiden toteutuskeinoina sovelletaan luonnonsuojelulain mukaisen suo-jelualueiden perustamisen lisäksi esimerkiksi vesilakia, maankäyttö- ja rakennuslakia, ympä-ristönsuojelulakia sekä maanomistajien kans-sa tehtäviä sopimuksia. Muilla kuin luonnon-suojelulain keinoin toteutetuilla alueilla suo-jelu perustuu heikentämiskieltoon ja se tulee huomioida esimerkiksi em. lakien mukaisissa lupaprosesseissa. Natura 2000 -alueilla voi-daan säädellä lupaprosessin alaista toimintaa, kuten ympäristövaikutusten arvioinnin eli YVA -prosessin vaativia suurempia ruoppausope-raatioita. Pienimuotoisempaa toimintaa alueil-la on vaikea säädellä, ja ongelmaksi saattavat muodostua esimerkiksi useiden yksittäisten pienruoppausten yhteisvaikutukset.

Taulukko 2. Merialueita sisältävät Natura 2000 -alueet Suomen maakunnissa aluetyypeittäin. Tarkastelussa ovat mukana vähintään 0,1 hehtaaria merta sisältävät kohteet. Kohteet on tarkastettu Metsähallituksen alueasiantuntijoiden toimes-ta. Selvästi kahden maakunnan alueelle ulottuvat Natura-alueet on laskettu molempiin.

	Lukumäärä				Pinta-ala (km²)				Meri pinta-ala (km²)			
	Yht.	SAC	SPA	SCI	Yht.	SAC	SPA	SCI	Yht.	SAC	SPA	SCI
Lappi	4	4	2	0	184	184	14	0	172	172	8	0
P-Pohjanmaa	28	28	19	0	461	461	395	0	352	352	300	0
Keski-Pohjanmaa	11	8	6	0	228	204	182	0	200	176	168	0
Pohjanmaa	14	14	13	0	1 705	1 705	1 704	0	1 502	1 502	1 502	0
Satakunta	11	9	5	0	322	322	215	0	279	279	187	0
Varsinais-Suomi	57	31	20	2	2 549	1 188	2 479	1 055	2 396	1 055	2 355	1 050
Uusimaa	43	28	17	1	1 869	1 657	1 661	88	1 777	1 565	1 582	87
Kymenlaakso	21	10	8	0	1 005	1 001	968	0	965	963	957	0
Ahvenanmaa	26	26	26	0	421	421	421	0	402	402	402	0
EEZ	5	5	0	0	82	82	0	0	82	82	0	0
Koko Suomi	170	148	107	3	8 831	7 226	8 042	1 143	7 725	6 548	7 059	1 137

Lisätietoa

- Luonnonsuojelulaki ([1096/1996, finlex.fi](#))
Luku 10: Euroopan yhteisön Natura 2000 -verkostoa koskevat erityissäännökset
- Vesilaki ([587/2011, finlex.fi](#)) esim. Luku 3: Luvanvaraiset vesitaloushankkeet ja Luku 10: Kulkuväylät ja muut vesiliikennealueet
- Maankäyttö- ja rakennuslaki ([132/1999, finlex.fi](#)) esim. Luku 10: Ranta-alueita koskevat erityissäännökset
- Ympäristönsuojelulaki ([527/2014, finlex.fi](#)) esim. Luku 2, 18 §, Merta koskevat erityiset kiellot
- Alueita koskevat ajantasaiset hoito- ja käyttösuunnitelmat ja Natura-alueiden tila-arvioinnit (tiedot saatavilla luonnonsuojelun ULJAS-järjestelmästä, joka viranomaiskäytössä)
- Yksittäisten Natura-alueiden suojeluperusteet on saatavilla luonnonsuojelun ULJAS-järjestelmästä sekä SYKEN karttapalvelusta [Suomen Natura-alueet kartalla \(syke.maps.arcgis.com\)](#).

Natura 2000 -alueiden huomioiminen toiminnan sijoittamisessa: Suojelun kohteena olevat luontoarvot määrittävät alueella sallitut toimet. Toimintaa tulee rajoittaa suojelualueella ja sen läheisyydessä niillä paikoilla, joissa se aiheuttaa haittavaikutuksia suojeltaville luontoarvoille alueen sisällä.

2.2 Kansallispuistot

Kansallispuistot ovat valtion omistamia alueita, joiden käytöstä kansallispuistona on säädetty luonnonsuojelulain ([1096/1996, finlex.fi](#)) kolmannessa luvussa. Alueella on oltava merkitystä yleisenä luonnonnähtävyytenä. Suojelun lisäksi kansallispuistojen tarkoituksena on kasvattaa kansalaisten luonnontuntemusta ja edistää luontoharrastusta. Kansallispuistoissa virkistyskäyttöä on tuettu rakentamalla tulentelekoipaikkoja, luontopolkuja ja muita palvelurakenteita. Vuonna 2018 mereisten kansallispuistojen yhteenlaskettu käyntimäärä oli noin 250 000 (Metsähallitus 2019). Virkistyskäytön ohella kansallispuistot palvelevat luonnontieteellisen tutkimuksen tarpeita. Muu laissa mainittu alueiden käyttö tulee toteuttaa suojelun sallimissa rajoissa. Aluesuunnittelun kannalta kansallispuistojen matkailupotentiaali on hyvä ottaa huomioon.

Kansallispuistot perustetaan lailla valtion omistamille alueille. Useiden kansallispuistojen käytöstä ja hoidosta on säädetty erillinen asetus. Kansallispuistojen hoitoa ja käyttöä suunnitellaan toiminnallisena kokonaisuutena erityisesti Natura 2000 -alueet huomioiden.

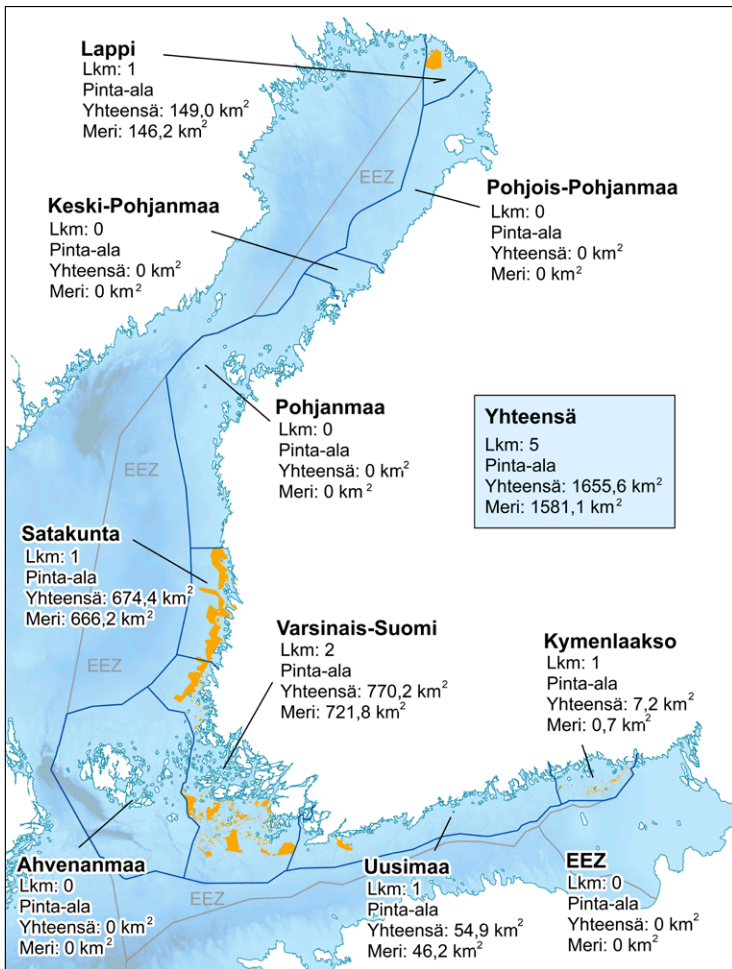
Suojeltavat luontoarvot

Kansallispuistojen alueella kaikki luontoarvot ovat lähtökohtaisesti suojeltuja, jolleivät niitä koskevat säädökset mahdollista poikkeuksia.

Toiminnan rajoitukset

Kansallispuistojen alueella kaikki luontoarvoja heikentävä toiminta on kielletty, elleivät kyseistä kansallispuistoa koskevat säädökset sitä erikseen salli. Kansallispuistoissa saa kuitenkin lähtökohtaisesti esimerkiksi poimia marjoja tai kalastaa yleiskalastusoikeuksien mukaisesti.

Kansallispuistoista säädetyissä laeissa, asetuksissa tai järjestyssäännöissä voidaan kieltää tai rajoittaa liikkumista, leiriytymistä, mairhinnousua, veneen, laivan tai muun kulkuneuvon käyttämistä sekä kasvien tai eläinten vahingoittamista. Myös kansallispuistoille laadittavissa hoito- ja käyttösuunnitelmissa määri-

Kuva 5. Mereiset kansallispuistot Suomen rannikkomaakunnissa. Ne kansallispuistot, jotka ylittävät maakuntarajat, on laskettu kaikkien alueeseen liittyvien maakuntien yhteislukuun. © Metsähallitus 2019, © Maanmittauslaitos 1/MML/19, © HELCOM 2019.

tellään toimenpiteitä puiston perustamista-voitteiden toteuttamiseksi.

Kansallispuistojen huomioiminen toiminnan sijoittamisessa: Tarkemman mitta-kaavan suunnittelussa kunkin kansallispuiston perustamista ja käyttöä koskeviin lakeihin, asetuksiin ja järjestyssääntöihin sekä hoito- ja käyttösuunnitelmiin on perehdyttävä erikseen.

Lisätietoa

Perämeren kansallispuisto:

- Laki Perämeren kansallispuistosta ([537/1991, finlex.fi](https://www.finlex.fi/fi/laki/kauppie/537/1991))
- Asetus Perämeren kansallispuistosta ([538/1991, finlex.fi](https://www.finlex.fi/fi/asetus/538/1991))
- Perämeren kansallispuiston [hoito- ja käyttösuunnitelma](#) ([pdf, julkaisut.metsa.fi](#))

Saaristomeren kansallispuisto:

- Laki Saaristomeren kansallispuistosta ([645/1982, finlex.fi](https://www.finlex.fi/fi/laki/kauppie/645/1982))
- Asetus Saaristomeren kansallispuistosta ([1123/1994, finlex.fi](https://www.finlex.fi/fi/asetus/1123/1994))
- Saaristomeren kansallispuiston [runko-suunnitelma](#) ([pdf, julkaisut.metsa.fi](#))

Tammisaaren kansallispuisto:

- Laki Tammisaaren saariston kansallispuistosta ([485/1989, finlex.fi](https://www.finlex.fi/fi/laki/kauppie/485/1989))
- Asetus Tammisaaren saariston kansallispuistosta ([243/1990, finlex.fi](https://www.finlex.fi/fi/asetus/243/1990))
- Tammisaaren saariston kansallispuiston [järjestyssääntö](#) ([pdf, julkaisut.metsa.fi](#))
- Tammisaaren ja Hangon itäisen saariston [hoito- ja käyttösuunnitelma](#) ([pdf, julkaisut.metsa.fi](#))

Selkämeren kansallispuisto:

- Laki Selkämeren kansallispuistosta ([326/2011, finlex.fi](https://www.finlex.fi/fi/laki/kauppie/326/2011))
- Selkämeren kansallispuiston [hoito- ja käyttösuunnitelma](#) ([metsa.fi](#))
- Selkämeren kansallispuiston luonnonhoidon [yleissuunnitelma](#) ([pdf, julkaisut.metsa.fi](#))

Itäisen Suomenlahden kansallispuisto:

- Laki eräiden valtion omistamien alueiden muodostamisesta kansallispuistoiksi ja luonnonpuistoiksi ([674/1981, finlex.fi](https://www.finlex.fi/fi/laki/kauppie/674/1981))
- Itäisen Suomenlahden kansallispuiston [hoito- ja käyttösuunnitelma](#) ([pdf, julkaisut.metsa.fi](#))
- Itäisen Suomenlahden kansallispuiston [järjestyssääntö](#) ([pdf, julkaisut.metsa.fi](#))

2.3 Hylkeidensuojelualueet

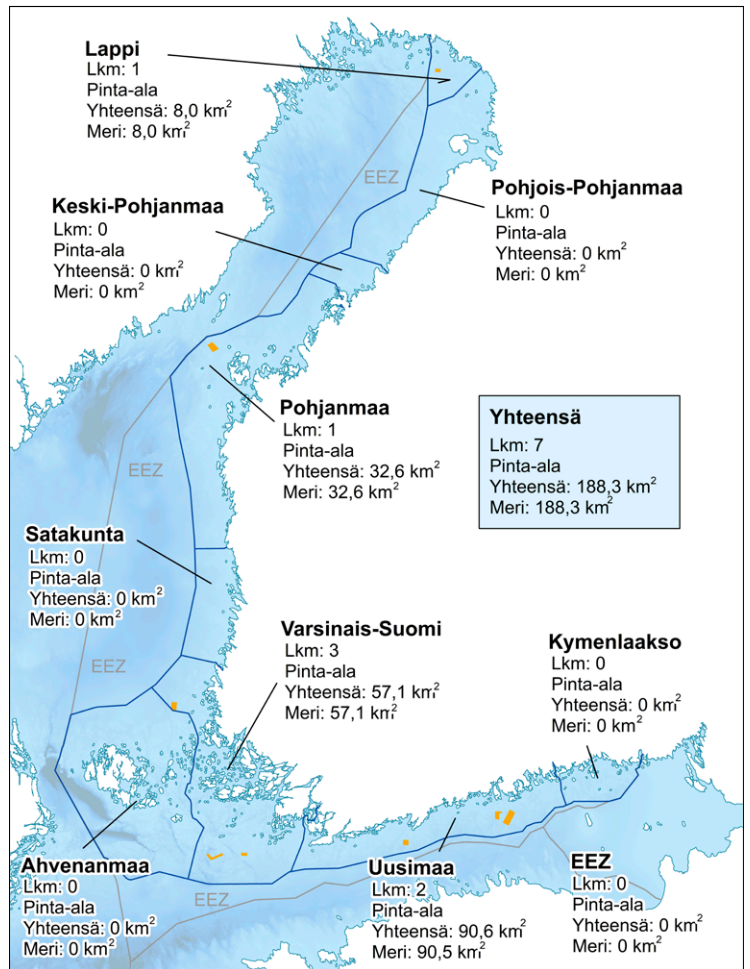
Suomessa hylkeidensuojelualueet perustettiin vuonna 2001 Valtioneuvoston asetuksella (736/2001, finlex.fi) valtion omistamille merialueille, ja ne kuuluvat osittain myös Natura 2000 -verkostoon. Alueet on perustettu ulkosaaristoon hylkeiden käyttämien luotojen ympärille hylkeiden suojelemiseksi ja niitä häiritsevän toiminnan vähentämiseksi. Hylkeidensuojelualueilla sijaitsevat luodot sisältävät myös muita luontoarvoja, joita asetuksella halutaan säilyttää. Alueet ovat Metsähallituksen hallinnassa ja ne hyödyttävät myös hyljetutkimusta ja hyljekantojen seuranta. Suomen mereiset hylkeidensuojelualueet on listattu taulukossa 3.

Suojeltavat luontoarvot

Hylkeidensuojelualueiden tarkoituksena on suojella erityisesti harmaahylkeitä, mutta osa alueista on tärkeitä myös itämerennorpan suojelun kannalta. Lisäksi alueilla suojellaan mereisiä luontotyyppisiä, kuten ulkosaariston pieniä saaria ja luotoja sekä niiden vedenalaisia osia.

Toiminnan rajoitukset

Hylkeidensuojelualueiden tärkein erikoispiirre suojelun kannalta ovat liikkumisrajoitukset. Liikkuminen on ympärivuotisesti kiellettyä puolen merimailin (926 metriä) etäisyydellä suojelualueen sisällä sijaitsevista luodoista tai luotoryhmistä ilman Metsähallituksen poikkeuslupaa. Muualla suojelualueella virallisten väylien ulkopuolella liikkuminen on

Kuva 6. Mereiset hylkeidensuojelualueet Suomen rannikkomaakunnissa. © Metsähallitus 2019, © Maanmittauslaitos 1/MML/19, © HELCOM 2019.

sallittu ainoastaan 16.6.–31.1. Lisäksi metsästyks ja hylkeille haitallinen kalastus on alueilla kielletty. Tietyillä alueilla ohjattu hylkeiden tarkkailu on mahdollista erityisluvalla. Hylkeidensuojelualueille voidaan tehdä aluekohtaisia hoito- ja käyttösuunnitelmia, joissa säädetään tarkemmin alueen käytöstä.

Taulukko 3. Mereiset hylkeidensuojelualueet Suomessa.

Hylkeidensuojelualue	Kunta	Pinta-ala (km ²)
Sandkallan–Stora Kölhällen	Porvoo	75,3
Kallbådan	Inkoo ja Kirkkonummi	9,0
Mastbådan	Parainen: Nauvo	22,1
Grimsörarna	Parainen: Korppoo	26,0
Södra Sandbäck–Sandbäck	Kustavi	8,0
Snipansgrund–Medelkalla	Mustasaari	32,6
Möyly	Kemi	15,2

Möylyn hylkeidensuojelualue rajautuu Perämeren kansallispuistoon. Kuva: Johanna Kehus / Metsähallitus.

Lisätietoa

- Valtioneuvoston asetus hylkeidensuojelu-alueista ([736/2001, finlex.fi](https://www.finlex.fi/736/2001))
- Metsähallituksen [sojelualuekuvaus \(met-sa.fi\)](https://www.metsa.fi/sojelualuekuvaus).

Hylkeidensuojelualueiden huomioi-minen toiminnan sijoittamisessa: Erityisesti häiritsevää ääntä ja/tai liikettä tuottavaa toimintaa tulee välttää hylkeidensuojelu-alueilla tai niiden läheisyydessä.

2.4 Muut valtion luonnonsuojelualueet

Muihin valtion luonnonsuojelualueisiin luetaan alueet, jotka ovat valtion omistamia mutta eivät ole kansallispuistoja tai hylkeidensuojelualueita. Valtion muut luonnonsuojelualueet ovat hyvin laaja ryhmä alueita, jotka on perustettu suojelualueiksi erillisellä säädöksellä ja joiden suojelun tavoite on määritelty tapauskohtaisesti. Perustaminen tapahtuu valtioneuvoston tai ympäristöministeriön asetuksella. Osa alueista on valtion omistukseen hankittuja entisiä yksityisiä suojelualueita (YSA).

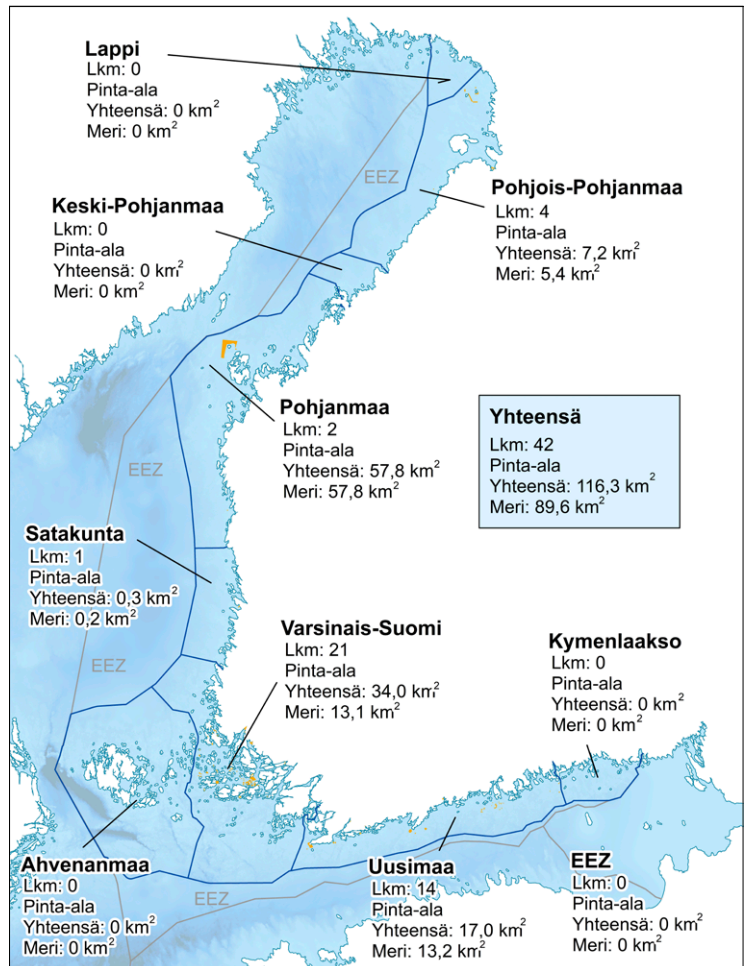
Suuri osa muista valtion luonnonsuojelualueista kuuluu vanhan luonnonsuojelulain (71/1923, [finlex.fi](#)) käsittämiin erityisiin suojelualueisiin (Metsähallitus 2014). Uuden luonnonsuojelulain (1096/1996, [finlex.fi](#)) mukaisilla alueilla noudatetaan soveltuvin osin kansallispuistojen ja luonnonpuistojen rauhoitus-säädöksiä. Nykyisin alueet toteuttavat Natura 2000 -verkoston ja suojeluohjelmien suojelutavoitteita sekä näiden ulkopuolelle jäävien luontoarvojen suojelua.

Suojeltavat luontoarvot

Suojeltavat luontoarvot määräytyvät aluekohtaisesti. Luontoarvot perustuvat suojeluohjelmiin ja Natura 2000 -luontotyyppeihin, mutta myös näiden ulkopuolelle jääviä luontoarvoja on sisällytetty muiden valtion luonnonsuojelualueiden suojelutavoitteisiin.

Toiminnan rajoitukset

Muilla valtion luonnonsuojelualueilla toimintaa rajoittavat soveltuvin osin vanha luonnonsuojelulaki (71/1923), uusi luonnonsuojelulaki (1096/1996, 17 a §:ssä määritellyt rauhoitusmääräykset) sekä alueiden käyttöä erikseen koskevat säädökset. Luonnonsuojelulain rauhoitusmääräykseen on mahdollista tehdä poikkeuksia suojelualueiden perustamisen yhteydessä. Valtion hankkimien yksityisten suojelualueiden (YSA) kohdalla noudatetaan alueiden alkuperäisiä rauhoitusmääräyksiä.

Kuva 7. Merellä sijaitsevat muut valtion suojelualueet Suomen rannikkomaakunnissa. © Metsähallitus 1/MML/19, © Maanmittauslaitos 1/MML/19, © HELCOM 2019.

Lisätietoa

- Perustamisasetukset aluekohtaisesti (viitaukset kaikkiin kohteisiin löytyvät luonnonsuojelun suojelualuetietojärjestelmästä SATJ:sta ja Finlexistä: [Ajantasainen lainsäädäntö](#))
- Luonnonsuojelulaki (1996/1096, [finlex.fi](#)) Luku 3, 10 § Luonnonsuojelualueet ja niiden perustamisedellytykset sekä 24 § Luonnonsuojelualueen perustaminen
- Luonnonsuojelulaki (vanha 71/1923, [finlex.fi](#)).

Muiden valtion luonnonsuojelualueiden huomioiminen toiminnan sijoittamisessa:

Tarkemman mittakaavan suunnittelussa kunkin alueen suojeluperusteisiin ja rauhoitusmääräykseen on perehdyttävä erikseen.

2.5 Yksityiset suojelualueet

Yksityisiä suojelualueita (YSA) perustetaan maanomistajan tai viranomaisen aloitteesta. ELY-keskukset voivat myös suojella luonnonsuojeluohjelmiin kuuluvia alueita ilman maanomistajan suostumusta ([Ympäristöministeriö, ymp.fi](http://ymparistoministerio.ymp.fi)). Usein yksityiset suojelualueet kuuluvat luonnonsuojeluohjelmiin tai Natura 2000 -verkostoon. Yksityiset suojelualueet voivat olla yksityishenkilöiden tai esimerkiksi kuntien omistamia alueita. Näiden alueiden hoidosta vastaa Metsähallitus yhdessä maanomistajien kanssa.

Pienimmät yksittäiset YSA:t ovat alle hehtaarin kokoisia. Mereisten yksityisten suojelualueiden keskipinta-ala on kuitenkin noin 280 hehtaaria (maa- ja merialueet huomioiden). YSA:t ovat myös usein kiinni toisissaan muodostaen näin laajempia yhtenäisiä aluei-

ta. Suomessa yksityisiä suojelualueita on lukumäärältään enemmän kuin muita suojelualuetyyppejä yhteensä.

Suojeltavat luontoarvot

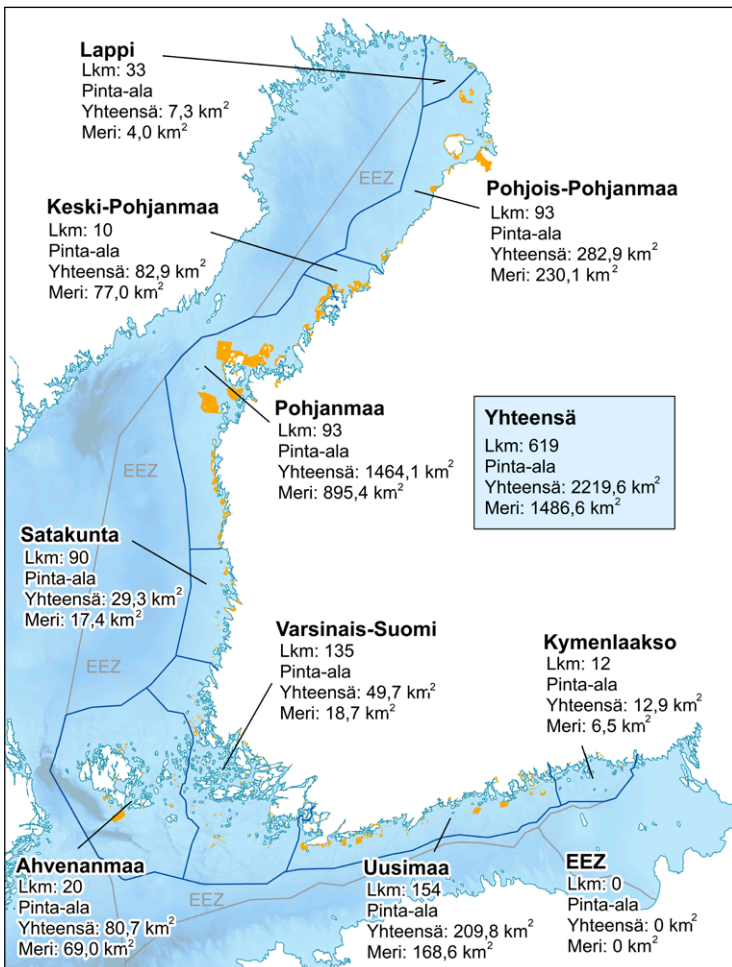
Suojelun kohteena olevat luontoarvot on määritetty kullekin alueelle erikseen. Suojeluperusteet ovat saatavilla esimerkiksi Metsähallituksen suojelualueiden tietojärjestelmästä pdf-tiedostoina. Yleisesti suojeltavat luontoarvot liittyvät suojeluohjelmaan tai Natura 2000 -alueeseen, jonka nojalla kyseinen alue on perustettu.

Toiminnan rajoitukset

Yksityisillä suojelualueilla suojelu perustuu alueen perustamisen yhteydessä määritettyihin rauhoitusmääräyksiin. Rauhoitusmääräykset eivät ole yksityisillä suojelualueilla yhdenmukaisia, sillä maanomistajan suojelutavoitteiden mukaiset ehdotukset voidaan huomioida lopullisessa rauhoituspäätöksessä. Rauhoitusmääräykset rajoittavat esimerkiksi rakentamista, maa-aineksen ottamista, kasvien ja eläinten vahingoittamista sekä liikkumista. Liikkumista alueella on mahdollista rajoittaa ainoastaan, jos alueen lajiston säilyminen sitä edellyttää. Rauhoitusmääräyksiin voidaan myös sisällyttää sallivia poikkeustapauksia.

Lisätietoa

- Luonnonsuojelulaki ([1096/1996, finlex.fi](http://1096/1996_finlex.fi)) Luku 3, 10 § Luonnonsuojelualueet ja niiden perustamisedellytykset sekä 24 § Luonnonsuojelualueen perustaminen
- Suojeluperusteet ja rauhoitusmääräykset ovat saatavilla Metsähallituksen ylläpitämästä suojelualueiden tietojärjestelmästä SATJ:sta (osa Uljas-tietokantaa).

Kuva 8. Merellä sijaitsevat yksityiset suojelualueet Suomen rannikkomaakunnissa. © Metsähallitus 2019, © Maanmittauslaitos 1/ MML/19, © HELCOM 2019.

Yksityisten suojelualueiden huomiointi toiminnan sijoittamisessa:

Tarkemman mittakaavan suunnittelussa kunkin yksityisen suojelualueen tai usean alueen muodostaman aluekokonaisuuden suojeluperusteisiin ja rauhoitusmääräyksiin on perehdyttävä erikseen.

2.6 Naturreservat (Ahvenanmaa)

Naturreservat-alueet ovat Ahvenanmaan itsehallintoalueen hallinnon perustamia luonnonsuojelualueita. Niiden tarkoitus on suojella harvinaisia tai tärkeitä lajeja, luontotyyppejä, biotooppeja ja ekosysteemejä sekä erityisen edustavia paikallisen luonnon kohteita. Meriset naturreservat-alueet ovat suurelta osin päällekkäisiä Natura 2000 -verkoston kanssa ja sisältävät hyvin erityyppisiä kohteita. Jokaisesta luonnonsuojelualueesta säädetään erikseen Ahvenanmaan maakuntahallituksen (*Landskapsregering*) päätöksellä.

Suojeltavat luontoarvot

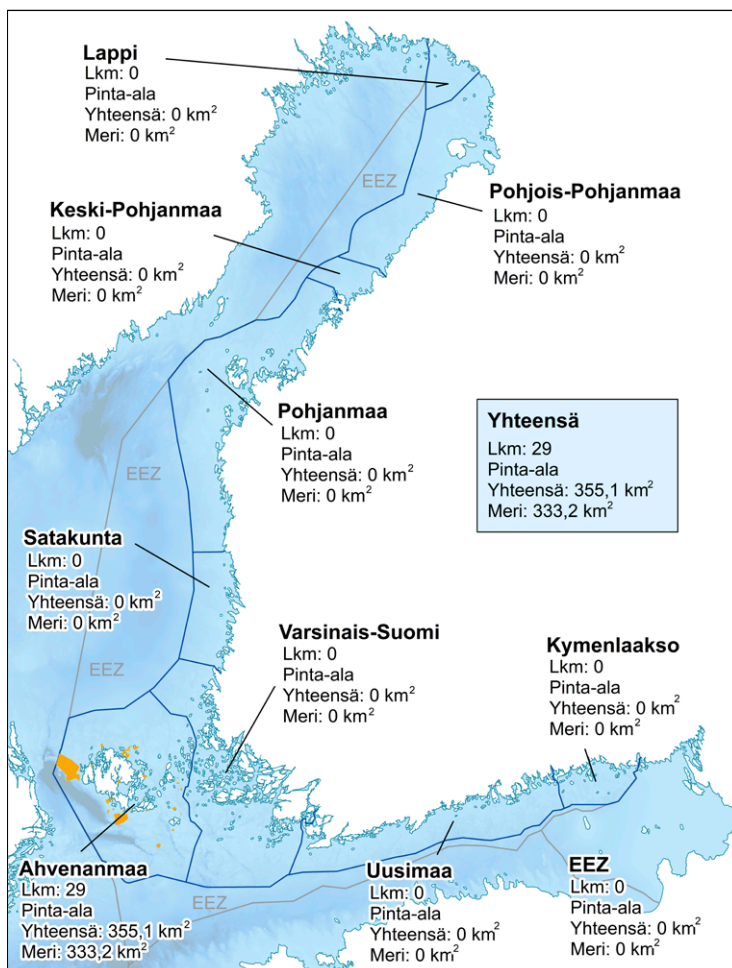
Suojeltavat luontoarvot määräytyvät aluekohtaisesti. Alueilla suojellaan esimerkiksi linnuille, hylkeille ja muille lajeille tärkeitä alueita sekä kulttuurimaisemia. Paikoin alueet ovat päällekkäisiä Natura 2000 -verkoston kanssa ja näin vahvistavat Natura-alueiden suojelua.

Toiminnan rajoitukset

Toiminnan rajoituksista määrätään alueiden perustamispäätöksissä. Rajoitukset sisältävät esimerkiksi kieltoja ympäristön muokkaamisesta tai vahingoittamisesta ja liikkumis- sekä mairinnousrajoituksia.

Lisätietoa

- Landskapslag ([1998:82, pdf, old.regeringen.ax](#)) om naturvård - 2 kap. Fredning av området -5 §. Naturreservat
- Karttapalvelu Ahvenanmaan suojelualueista (nähtävissä alueiden perustamispäätökset): [Karttapalvelu \(aland.maps.arcgis.com\)](#)
- [Suojeluperusteet \(regeringen.ax\)](#).

Kuva 9. Ahvenanmaan alueella sijaitsevat naturreservat-alueet. © Ahvenanmaan maakuntahallitus 2019, © Maanmittauslaitos 1/MML/19, © HELCOM 2019.

Naturreservat-alueiden huomioiminen toiminnan sijoittamisessa: Tarkemman mittakaavan suunnittelussa kunkin alueen suojeluperusteisiin ja rauhoitusmääräyksiin on perehdyttävä erikseen.

2.7 HELCOM MPA

Itämeren alueen merellisen ympäristön suojelua koskeva yleissopimus eli [Helsingin sopimus \(2/2000, finlex.fi\)](#) on Itämeren ympäristövaltioiden välinen sopimus, joka velvoittaa suojelemaan meriluontoa, säilyttämään lajien monimuotoisuutta ja vähentämään kuormitusta kaikista päästölähteistä. Sopimusta toimeenpantaessa on perustettu Itämerikomission alaisia mertensuojelualueita (HELCOM *Marine Protected Areas*, MPA; alun perin *Baltic Sea Protected Areas*, BSPA) suojelemaan arvokkaita mereisiä ja rannikolla esiintyviä elinympäristöjä.

Mertensuojelualueiden tavoitteena on tarjota erityistä suojaa lajeille ja luontotyypeille ja siten säilyttää biologista ja geneettistä monimuotoisuutta Itämerellä. Alueilla pyritään

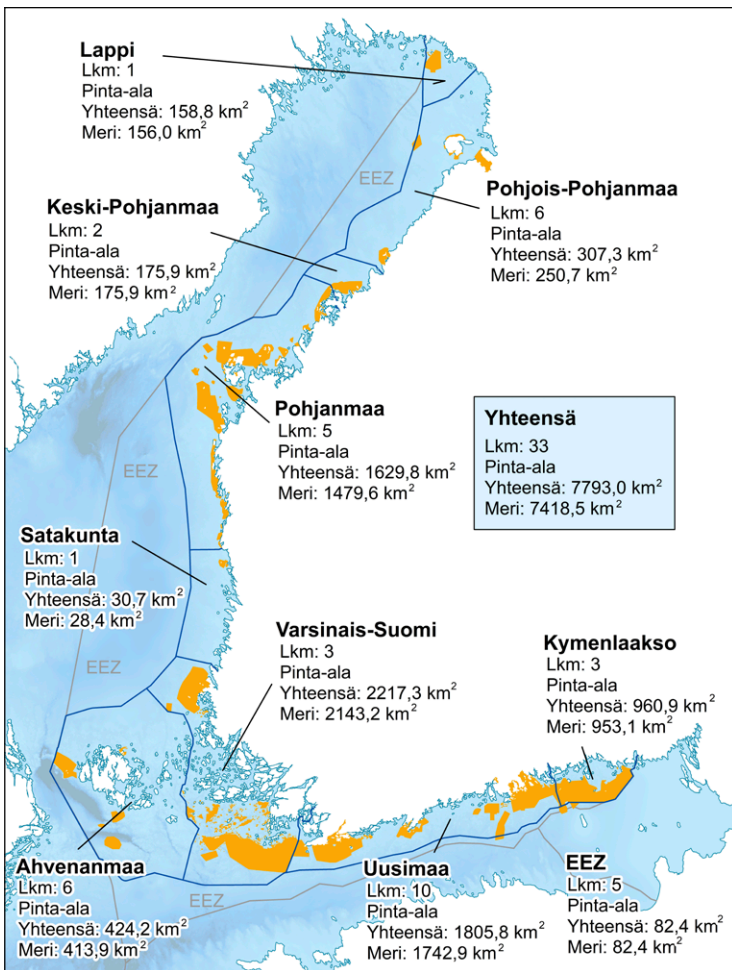
turvaamaan ekologiset prosessit ja toiminnot sekä luontotyyppien ja lajien elinympäristöjen säilyminen ja ennallistaminen suotuisan suojelun tasolla.

Suojeltavat luontoarvot

Suojelualueverkoston tulisi suojella alueita, joilla esiintyy uhanalaisia tai väheneviä lajeja, jotka ovat merkittäviä lajien levähdys- ja ruokailupaikkoja, ekosysteemin kannalta tärkeitä elinympäristöjä tai lajeja (ns. avainlajeja), monimuotoisia alueita tai herkkiä alueita, harvinaisia tai erikoislaatuisia geomorfologisia rakenteita tai prosesseja sekä ekologisesti merkittäviä alueita.

Toiminnan rajoitukset

HELCOM MPA -alueet ovat Suomessa yhtä Ahvenanmaalla sijaitsevaa aluetta lukuun ottamatta päällekkäisiä Natura 2000 -alueiden kanssa. Suositusten (HELCOM 2014) mukaan jokaisella HELCOM MPA -suojelualueella tulisi olla yksilöity hoito- ja käyttösuunnitelma tai hoitotoimenpiteitä, jotka laaditaan suojaamaan alueita ihmispaineilta, estämään eturistiriitoja ja varmistamaan, että suojelutavoitteet toteutuvat. Säädetyt toimet voivat olla mm. rakennustyöt, ruoppaus, vesiviljely, tuulivoimapuistot, metsästyks ja kalastus. HELCOM MPA -alueilla ei nykyisellään Suomessa ole erillisiä hoito- ja käyttösuunnitelmia vaan suunnitelmat ovat yhteneviä Natura 2000 -alueiden ja kansallispuistojen kanssa. Tällä hetkellä voimassa olevat hoito- ja käyttösuunnitelmat ovat kuitenkin puutteellisia merien luontoarvojen suojelun osalta.

Kuva 10. HELCOM MPA -alueet Suomen rannikkomaakunnissa. Ne MPA-alueet, jotka ylittävät maakuntarajat, on laskettu kaikkien alueeseen liittyvien maakuntien yhteislukuun. © HELCOM 2019, © Maanmittauslaitos 1/MML/19.

HELCOM MPA -alueiden huomioiminen

toiminnan sijoittamisessa: Toistaiseksi suunnittelussa tulee toimia Natura 2000 -alueiden asettamien velvoitteiden mukaisesti ja pyrkiä merien luontoarvojen huomioimiseen ajantasaisen tiedon avulla.

Pehmeät putkilokasvivaltaiset pohjat ylläpitävät laajaa monimuotoisuuden kirjoa tarjoamalla suojaa, ravintoa ja lisääntymispaikkoja kaloille, linnuille ja selkärangattomille. Kuva: Joonas Hoikkala.

Lisätietoa

- Itämeren alueen merellisen ympäristön suojelua koskeva yleissopimus, HELCOM ([SopS 2/2000, finlex.fi](#)) ([SopS 12/1980, finlex.fi](#))
- HELCOM MPA [Database \(mpas.helcom.fi\)](#)
- HELCOM (2014) suositus liittyen HELCOM MPA-alueisiin [35/1 \(pdf, helcom.fi\)](#)
- HELCOM Baltic Sea Action Plan ([2007, pdf, helcom.fi](#))
- Luonnonsuojelulaki ([1096/1996, luku 11 § 73, finlex.fi](#))
- HELCOM 2006, Planning and management of Baltic Sea Protected Areas: guidelines and tools, Balt. Sea Environ. Proc. [No. 105, \(pdf, helcom.fi\)](#)
- HELCOM 2010 Moscow Ministerial [Declaration \(pdf, helcom.fi\)](#).

2.8 Ramsar

Ramsarin sopimus (1975) eli ”Vesilintujen elinympäristönä kansainvälisesti merkittäviä vesiperäisiä maita koskeva yleissopimus” suojelee ensisijaisesti kosteikkoja. Sopimuksen alkuperäisenä tarkoituksena oli suojella vesilintujen muuton- ja pesinnänaikaisia kosteikkoja sekä turvata kosteikkojen verkostoja muutto- ja pesintänaikaisia kosteikkoja sekä turvata kosteikkojen verkostoja muutto- ja pesintänaikaisia kosteikkoja. Myöhemmin sopimusta on laajennettu käsittämään kattavammin ekosysteemien suojelua ja alueiden kestävää käyttöä. Itämeri ja rannikon kosteikot mainitaan sopimuksessa omana kosteikkoluontotyyppinä. Sopimuksella edistetään myös kosteikkojen tutkimusta ja asiantuntijoiden kansainvälistä yhteistyötä.

Sopimukseen sitoutuneiden valtioiden on hoitotoimenpitein pyrittävä lisäämään vesilinnustoa sopivilla kosteikkoalueilla ([asetus 3/1976, finlex.fi](#)). Suomessa Ramsar-alueet vahvistavat linnuston suojelua Natura-alueil-

la. Varsinaisten kosteikkojen lisäksi sopimukseen kuuluvat aluerajausten sisällä myös matalat merialueet, joiden syvyys on enintään 6 metriä.

Suojeltavat luontoarvot

Suojelun kohteena on suojeltavan kosteikon koko ekosysteemi ja erityisesti muuton tai pesinnän aikana kosteikkoja hyödyntävät vesilinnut. Ramsar-kohteita valittaessa arvioidaan linnuston lisäksi kasvit, kalat, nisäkkäät ja selkärangattomat.

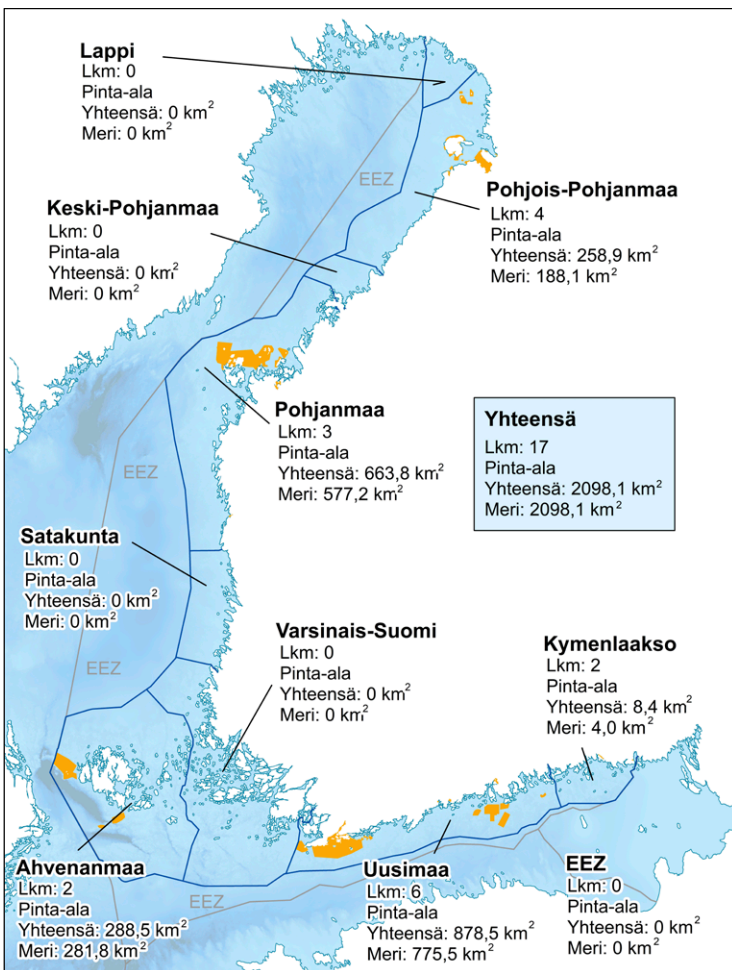
Toiminnan rajoitukset

Ramsar-alueista ei aiheudu suoria toiminnan rajoituksia, mutta Suomen Ramsar-alueet kuuluvat pääosin myös Natura 2000 -verkostoon, jolloin niitä koskevat Natura-alueiden säädökset. Ramsar-sopimuksen mukaan erilaisten suunnitelmien laadinnassa ja toimeenpanossa Ramsar-alueiden suojelu ja järkevä käyttö on huomioitava. Linnuille ja niiden elinympäristöille on haitallista esimerkiksi toiminta, joka muuttaa tai pirstouttaa elinympäristöjä, aiheuttaa melua tai häiritsevää liikettä. Käytännössä lintujen kannalta jo ihmisen läsnäolo saattaa olla haitallista (Bregenballe ym 2009, Laursen ym. 2005).

Lisätietoa

- Suomessa Ramsar-alueet on saatettu voimaan asetuksella ([3/1976, fnlex.fi](#)) ”Vesilintujen elinympäristönä kansainvälisesti merkittäviä vesiperäisiä maita koskevan yleissopimuksen voimaansaattamisesta”.
- [Suomen Ramsar-kosteikkotoimintaohjelma 2016–2020 \(julkaisut.valtioneuvosto.fi\)](#).

Ramsar-alueiden huomioiminen toiminnan sijoittamisessa: Aluesuunnittelussa tulee toimia Natura 2000 -alueiden asettamien velvoitteiden mukaisesti ja pyrkiä erityisesti alueen linnuston huomioimiseen.

Kuva 11. Mereiset Ramsar-alueet Suomen rannikkomaakunnissa. © Metsähallitus 2019, © Maanmittauslaitos 1/MML/19, © HELCOM 2019.

2.9 UNESCO:n maailmanperintöalue

UNESCO eli Yhdistyneiden kansakuntien kasvatus-, tiede- ja kulttuurijärjestö (eng. *United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization*) ylläpitää maailmanperintöluetteloa, jonka keskeisenä tavoitteena on säilyttää maailmanlaajuisesti arvokkaita luonnon- ja kulttuuriperinnön kohteita tuleville sukupolville. Luonnonperintökohde voi olla esimerkiksi poikkeuksellisen kaunis maisema, uhanalaisen lajin esiintymisalue tai esimerkkialue geologisesta ja ekologisesta muutoksesta.

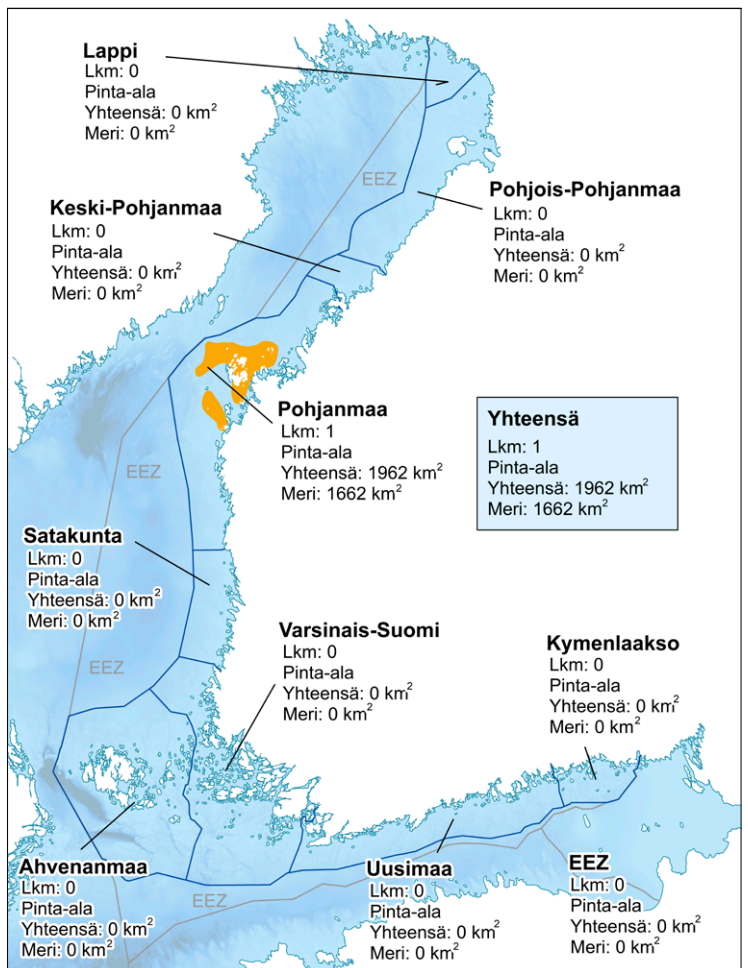
Merenkurkun saaristo on osa Suomen ja Ruotsin yhteistä geologisin perustein maailmanperintökohteeksi valittua kokonaisuutta. Nopea maankohoaminen ja jääkauden moreenimaisemat luovat Merenkurkun saaristoon maailmanlaajuisesti ainutlaatuisen kokonaisuuden. Merenkurkun saariston maailmanperintökohteesta yli 60 % on suojeltu Naturen tai muiden suojelualueiden avulla.

Suojeltavat luontoarvot

Merenkurkun maailmanperintöalueella suojellaan ainutlaatuisia jääkautisia kerrostumia ja maanpinnan muotoja, jotka luonnehtivat alueen tuhansia saaria ja niitä ympäröiviä meri-alueita. Maankohoamiseen liittyvät geologiset muutokset muovaavat maisemia ja vaikuttavat alueen biologisiin prosesseihin edelleen.

Toiminnan rajoitukset

Maailmanperintöalueella on ilmoitettava UNESCO:lle kaikista hankkeista, jotka voivat vaikuttaa alueen suojeluarvoihin. Maakuntakaava turvaa suunnittelumääräyksillään Merenkurkun saariston merkittävät yleismaailmalliset arvot. Suomen puolella sijaitsevien kahden ydinalueen välisen vyöhykkeen geologinen merkittävyys on huomioitava aluesuunnittelussa.

Kuva 12. UNESCO:n maailmanperintöalue Merenkurkussa. © UNESCO 2019, © Maanmittauslaitos 1/MML/19, © HELCOM 2019.

Lisätietoa

- Yleissopimus maailman kulttuuri- ja luonnonperinnön suojelemisesta ([SopS 19/1987, finlex.fi](https://www.finlex.fi/fi/laki/epi/sopimukset/191987))
- Asetus maailmanperintösopimuksen voimaansaattamisesta ([19/1987, finlex.fi](https://www.finlex.fi/fi/laki/epi/asetukset/191987))
- [Kansallinen maailmanperintöstrategia \(pdf, minedu.fi\)](#).

UNESCO:n maailmanperintökohteen huomioiminen toiminnan sijoittamisessa:

Maailmanperintöalueen ominaisuudet tulee huomioida suunniteltaessa maisemaa muuttavaa toimintaa.

3 Monitahoinen merisuoja

Suomen merialueiden suojelualueverkosto koostuu hyvin erityyppisistä suojelualueista, joten merialuesuunnittelun kannalta suojelualueisiin liittyviä yleistyksiä on vaikea tehdä. Mereisen suojelualueverkoston selkärangan voidaan kuitenkin katsoa muodostuvan Natura 2000 -alueista, jotka ovat usein päällekkäisiä muiden suojelualue tyyppien kanssa. Suojelualueista voimakkaimman suojelun alla ovat luonnonsuojelulain alaiset kohteet, kuten kansallispuistot, hylkeidensuojelualueet, yksityiset suojelualueet ja muut valtion suojelualueet sisältäen valtion mailla luonnonsuojelualueiksi perustetut Natura 2000 -verkoston osat. Muilla alueilla suojelu on toteutettu vaihtelevin keinoin eikä laki välttämättä ohjaa alueiden käyttöä yhtä selkeästi. Suojelualueet saattavat vaikuttaa alueiden käyttöön myös välillisesti esimerkiksi kaavoituksen tai kansainvälisen statuksen kautta. Kaavoituksella voidaan suunnata luontoarvoille haitallinen toiminta suojelualueiden ulkopuolelle. Alueen status ja

mielikuvat luontoarvoista saattavat vaikuttaa esimerkiksi yritysten toiminnan sijoittamiseen, sillä ympäristölle haitallinen toiminta suojelualueen läheisyydessä voi tahrata yrityksen julkisuuskuvan.

Meriluonnonsuojelu on suhteellisen nuori toimiala ja mereinen suojelualueverkosto on kehittynyt tiedon lisääntyessä vedenalaisen luonnon merkittävydestä. Lainsäädännöllisesti merisuoja on yhä maapuolen sääntelyä vaikeampaa ja keskeneräisempää. Tämä johtuu meriympäristön monitahoisuudesta, kalliista ja työläästä tiedon keruusta sekä erilaisten toimintojen häittävien vaikutusten todentamisen vaikeudesta. Pinnan alle on vaikeampi nähdä ja hahmottaa kokonaisuuksia tai syyseuraus-suhteita. Aluesuunnittelun keinoin on mahdollista tehdä suojelua tukevia ratkaisuja ja osaltaan edistää meren kestävästä käytöstä sekä hyvän tilan saavuttamista. Tärkeimmät suojelun haasteet, joihin suunnittelulla voidaan vaikuttaa, ovat:

Punanäkinparta (*Chara tomentosa*) viihtyy Houtskarín Sjalaglöllä. Kuva: Jooná Hoikkala.

1. Nykyisten suojelualueiden ja lainsäädännön ulkopuolelle jäävien luontoarvojen suojelu
2. Tiedon puutteiden huomiointi lupaprosesseissa ja toimintojen sijoittelussa
3. Natura 2000 -verkoston heikentämiskieltoon liittyvien ongelmakohtien tiedostaminen – esim. merkittävän heikentymisen tason määrittäminen ja toiminnan yhteisvaikutukset
4. Natura 2000 -verkoston luontotyyppi-määrittäykseen liittyvien ongelmakohtien tiedostaminen sekä luontotyyppikuvusten ulkopuolelle jäävät luontoarvot

Luontoarvojen näkökulmasta suojelualueet kattavat vain osan arvokkaista kohteista ja lainsäädännön mukaan määritellyt suojeluperusteet vain osan meriluonnon monimuotoisuudesta. Suojelualueiden lisäksi esimerkiksi kalastuskieltoalueet, luontoarvoja huomioiva kaavoitus ja historiallisten kohteiden, kuten hylkyjen, suojelu tukevat monin paikoin meristen luontoarvojen suojelua. Lisäksi kansainväliset sitoumukset ja EU-direktiivit edellyttävät merialueiden luontoarvojen ja suojelualueiden ulkopuolelle jäävän meriympäristön kokonaisvaltaista huomioimista.

Käytettävissä olevan tiedon laatu vaikuttaa luontoarvojen maantieteellisen sijainnin määrittämiseen sekä ihmistoimintojen luontoarvoille aiheuttamien haittojen arviointiin. Yksi tunnistettu ongelma tiedon tasossa on Natura 2000 -alueilla syntyvät toiminnan yhteisvaikutukset. Esimerkiksi yksittäisistä pienruoppauksista ei kaikilla alueilla ole ollut kattavasti paikkatietoon perustuvia aineistoja ja siksi pienruoppausten yhteisvaikutuksia ei ole pystytty arvioimaan. Tällaisissa tapauksissa valvovan viranomaisen on vaikea rajoittaa toimintaa yhteisvaikutusten perusteella. Myös luontoarvojen sijainnin epävarmuus hankaloihtaa suojelualueiden käytön suunnittelua. Esimerkiksi heikentämiskiellon alaisilla alueilla ei välttämättä ole tarkkaa tietoa suojeltavien luontotyyppien laajuudesta. Tästä johtuen suunnittelun tukena ja valvonnassa käytettävien aineistojen laatuun ja tarvittavien lisäkartoitusten toteuttamiseen tulee panostaa, jos tiedon laadussa ja/tai määrässä on puutteita. Pelkästään kartalle piirretty viiva ei au-

ta saavuttamaan meriympäristön hyvää tilaa, vaan konkreettisia ja oikein kohdistettuja suojelutoimia tarvitaan. Kaavoituksessa tulisi tunnistaa erilaisille toiminnoille erityisen herkkiä alueita ja mahdollisuuksien mukaan rajoittaa hankkeita ja toimintoja, jotka saattavat jäädä valvontaprosessin ulkopuolelle ja olla uhka meriluonnolle.

Suunnittelussa yksinkertaisten suojelualue- ja aluerajausten käsittely on ongelmallista varsinkin silloin, kun erilaiset aluetyypit sijoittuvat päällekkäin ja toiminnan rajoitukset vaihtelevat alueiden sisällä. Päällekkäisyyden vaikutukset korostuvat erityisesti Natura 2000 -verkostossa. Tietyn Natura 2000 -alueen sisällä saattaa olla luonnonsuojelulaille suojeltuja valtion omistamia tai yksityisiä luonnonsuojelualueita mutta myös alueita, joilla suojelu perustuu ainoastaan suojeltujen luontotyyppien heikentämiskieltoon. Heikentämiskiellon alaisilla alueilla toimet eivät saa merkittävästi heikentää suojelun kohteena olevia luontotyyppisiä tai lajeja. Tällaisen merkittävästi heikentävän toiminnan osoittaminen voi toisinaan olla vaikeaa, erityisesti jos meriluonnon arvoja ei alueelta tunneta riittävän tarkasti. Merialueilla Natura 2000 -alueet ovat usein päällekkäisiä kansainvälisiin sopimuksiin perustuvien HELCOM MPA- tai Ramsar-alueiden kanssa ja myös näiden aluetyyppien erityispiirteet tulee huomioida aluesuunnittelun kaikilla tasoilla.

Suojelun kohteena olevat luontoarvot ovat toiminnan sijoittamisen kannalta avainasemassa, mutta niiden määrittely saattaa olla hyvinkin ongelmallista. Se, minkä kokoista tai laatuista lajiesiintymää pidetään merkittävänä tai minkälainen kohde luokitellaan esimerkiksi Natura 2000 -luontotyyppiä, vaikuttaa siihen, mitä hankkeita suojelualueiden sisällä voidaan toteuttaa. Aluesuunnittelun kannalta ratkaisevaa on lisäksi, minkälainen tilan heikentäminen nähdään merkittävänä ja mikä ajankohta määritetään perustasoksi luontokohteiden tilan arvioinnissa. Nykyhetken käyttäminen arvioinnin perustasona voi tuottaa virheellisen kuvan, sillä suuri osa Itämeren luontoarvoista on jo huonossa tilassa tai heikentyneitä eikä koko Suomen rannikkoa kattavaa lajien ja luontotyyppien seurantaverkostoa ole vielä olemassa.

Geologisten ominaisuuksien perusteella tehtävä luontotyyppiluokittelu on myös osoittautunut ongelmalliseksi, sillä suojelu ei välttämättä kohdistu niihin luontoarvoihin, joiden perusteella kyseistä luontotyyppiä pidetään arvokkaana. Monilla Natura 2000 -alueilla saattaa olla esimerkiksi tilanteita, joissa monimuotoinen riutta on suojeltu, mutta sen vieressä sijaitseva lajistoltaan vastaava vedenalainen kivikko ei kuulu suojelun piiriin. Näitä kohteita erottaa luokittelutapa: toinen alueista on yhteydessä suurempaan saareen eikä tällöin ole määriteltävissä riutaksi, jos niihin sovelletaan nykyisiä Natura 2000 -luontotyyppien kuvauksia. Vastaava tilanne on esimerkiksi hiekkarantojen vedenalaisilla osilla, jotka eivät sisälly voimassa olevaan vedenalaisten hiekkasärkkien luontotyyppikuvaukseen. Tämän vuoksi niiden ylläpitämät eliöyhteisöt ja monet muut monimuotoisuuden kannalta tärkeät alueet saattavat jäädä suojelun ulkopuolelle jopa suojelualuerajausten sisällä. Oikeuden ennakkotapaukset voisivat auttaa selvittämään lainsäädännön tulkintaan liittyviä ongelmia, mutta toistaiseksi niitä ei ole vielä vedenalaisiin meriluontotyyppeihin liittyen saatavilla.

Maalla tapahtuvalla aluesuunnittelulla on kriittisen tärkeä rooli myös merien suojelussa. Merellä tapahtuvalla suojelulla ei pystytä vaikuttamaan meriympäristön suurimpiin ja laaja-alaisimpiin uhkiin, kuten rehevöitymiseen ja ilmastonmuutokseen. Yleisimmät suorat suojelun keinot liittyvät liikkumis-, kalastus- ja metsästyskieltoihin tai merellä tapahtuvien hankkeiden lupaprosesseihin. Rehevöityminen on tällä hetkellä yksi selkeimmin meren tilaa heikentävistä tekijöistä. Valuma-alueiden ravinnekuormituksen vähentäminen parantaa meren ja mereisten suojelualueiden tilaa. Vesi ei tunne rajoja eikä mereisillä suojelualue-rajauksilla voida suoraan vaikuttaa meren rehevöitymiskehitykseen.

Suomen rannikon meriluonnon monimuotoisuus on vasta viime vuosikymmeninä paljastunut siinä laajuudessa, missä nykyisin sen tunnemme. Tänä päivänä pystymme osoittamaan Suomen rannikolta ekologisesti merkittäviä alueita, uhanalaisiksi luokiteltuja lajeja ja luontotyyppejä sekä niiden esiintymistä rannikkovesissämme entistä paremmin. Lisäksi pystymme määrittämään alueita, joilla luontoarvot ja erilaiset käyttöpaineet mahdollisesti törmäävät. Tärkeää on myös, että tiedon kasvaessa pystymme tunnistamaan selkeästi tiedon puutteet. Merisuojelun tehostamiseksi uutta tietoa on aktiivisesti otettava mukaan suunnitteluprosessiin ja tiedon puutteet pyrittävä paikkaamaan. Pitkäjänteinen työskentely tietoon perustuvan suojelun edistämiseksi tulee pitää voimissaan. Merien suojelu on elintärkeä osa kestävästä tulevaisuudesta ja sinisen kasvun tavoitteita. Mereisen suojelualueverkoston huomioiminen aluesuunnittelun joka portaalla luo perusteet hyvinvoivan meriympäristön tulevaisuudelle.

Lähteet ja kirjallisuus

- Airaksinen, O. & Karttunen, K. 2001: Natura 2000 -luontotyyppiopas. 2. korj. painos. – Suomen ympäristökeskus, Helsinki. Ympäristöopas 46. 194 s.
- Asetus biologista monimuotoisuutta koskevan yleissopimuksen voimaansaattamisesta 78/1994. – <www.finlex.fi/fi/sopimukset/sopsteksti/1994/19940078>.
- Asetus maailman kulttuuri- ja luonnonperinnön suojelemista koskevan yleissopimuksen voimaansaattamisesta 19/1987. – <www.finlex.fi/fi/sopimukset/sopsteksti/1987/19870019>.
- Asetus Perämeren kansallispuistosta 538/1991. – <www.finlex.fi/fi/laki/alkup/1991/19910538>.
- Asetus Saaristomeren kansallispuistosta 1123/1994. – <www.finlex.fi/fi/laki/alkup/1994/19941123>.
- Asetus Tammisaaren saariston kansallispuistosta 243/1990. <www.finlex.fi/fi/laki/alkup/1990/19900243>.
- Asetus vesilintujen elinympäristönä kansainvälisesti merkittäviä vesiperäisiä maita koskevan yleissopimuksen voimaansaattamisesta 3/1976. – <www.finlex.fi/fi/sopimukset/sopsteksti/1976/19760003>.
- Asetus vuoden 1992 Itämeren alueen merellisen ympäristön suojelua koskevan yleissopimuksen voimaansaattamisesta SopS 2/2000. – <www.finlex.fi/fi/sopimukset/sopsteksti/2000/20000002>.
- Bregnballe, T., Aaen, K. I. M. & Fox, A. D. 2009: Escape distances from human pedestrians by staging waterbirds in a Danish wetland. – Wildfowl Special Issue 2: 115–130.
- Day, J., Dudley, N., Hockings, M., Holmes, G., Laffoley, D., Stolton, S. & Wells, S. 2012: Guidelines for applying the IUCN Protected Area Management Categories to Marine Protected Areas. – IUCN, Gland, Switzerland. 36 s.
- Dudley, N., Shadie, P. & Stolton, S. 2013: Guidelines for applying protected area management categories. – IUCN, Gland, Switzerland. 86 s.
- Euroopan unioni 2008: Meristrategiadiirektiivi 2008/56/EY. – <eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/?uri=LEGISSUM%3A128164>.
- Heinonen, M. & Juvonen, S.-K. 2013: IUCN:n suojelualueluokituksen soveltaminen Suomessa. – Metsähallitus, Vantaa. <www.metsa.fi/documents/10739/11431/iucnluokat.pdf>.
- HELCOM 2006: Planning and management of Baltic Sea Protected Areas: guidelines and tools. – Baltic Sea Environment Proceeding 105. <www.helcom.fi/Lists/Publications/BSEP105.pdf>. 84 s.
- HELCOM 2007: HELCOM Baltic Sea Action Plan. – HELCOM Baltic Sea Action Plan. – <www.helcom.fi/Documents/Baltic%20sea%20action%20plan/BSAP_Final.pdf>. 101 s.
- HELCOM 2010: HELCOM Ministerial Declaration on the implementation of the HELCOM Baltic Sea Action Plan. – <www.helcom.fi/Documents/About%20us/Convention%20and%20commitments/Ministerial%20declarations/HELCOM%20Moscow%20Ministerial%20Declaration%20FINAL.pdf>. 18 s.
- HELCOM 2014: HELCOM recommendation on coastal and marine baltic sea protected areas (HELCOM MPAs) 35/1. – <www.helcom.fi/Recommendations/Rec%2035-1.pdf>. 5 S.
- HELCOM 2019: HELCOM Marine Protected Areas database. – <mpas.helcom.fi/apex/f?p=103:1:.....>.
- Itämeren alueen merellisen ympäristön suojelua koskeva yleissopimus SopS 12/1980. – <www.finlex.fi/fi/sopimukset/sopsteksti/1980/19800012/19800012_2>.
- Jalkanen, T. & Mussaari, M. 2016: Selkämeren kansallispuiston luonnonhoidon yleissuunnitelma. – Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja C 134. <julkaisut.metsa.fi/julkaisut/show/2001>. 81 s.

- Juvonen, S.-K. & Kurikka, T. (toim.) 2016: Suomen Ramsar -kosteikkotoimintaohjelma 2016–2020. – Ympäristöministeriön raportteja 21/2016. <julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/75329/YMra_21_2016.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. 77 s.
- Laki eräiden valtion omistamien alueiden muodostamisesta kansallispuistoiksi ja luonnonpuistoiksi 674/1981. – <www.finlex.fi/fi/laki/smur/1981/19810674>.
- Laki Perämeren kansallispuistosta 537/1991. – <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1991/19910537>.
- Laki Saaristomerен kansallispuistosta 645/1982. – <www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1982/19820645>.
- Laki Selkämeren kansallispuistosta 326/2011. – <www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2011/20110326>.
- Laki Tammisaaren saariston kansallispuistosta 485/1989. – <www.finlex.fi/fi/laki/alkup/1989/19890485>.
- Landskapslag om naturvård 82/1998. – <old.regeringen.ax/composer/upload/modules/lagar/Afs1998_NR82.PDF>.
- Laursen, K., Kahlert, J. & Frikke, J. 2005: Factors affecting escape distances of staging waterbirds. – *Wildlife Biology* 11: 13–19.
- Lintudirektiivi 79/409/ETY. – <eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/HTML/?uri=CELEX:31979L0409&from=EN>.
- Luonnonsuojelulaki 71/1923. – <www.finlex.fi/fi/laki/alkup/1923/19230071>.
- Luonnonsuojelulaki 1096/1996. – <www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1996/19961096>.
- Maa- ja metsätalousministeriö 2019: Kalastusrajoitus.fi. – <kalastusrajoitus.fi/#/kalastusrajoitus>.
- Maankäyttö- ja rakennuslaki 132/1999. – <www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990132>.
- Luontodirektiivi 92/43/ETY. – <eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31992L0043:FI:HTML>.
- Metsähallitus 2000: Saaristomerен kansallispuiston runkosuunnitelma. – Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja B 56. <julkaisut.metsa.fi/julkaisut/show/811>. 121 s.
- Metsähallitus 2009: Perämeren kansallispuiston, Perämeren saarten ja Röytän Natura 2000 -alueiden hoito- ja käyttösuunnitelma. – Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja C 57. <julkaisut.metsa.fi/julkaisut/show/697>. 84 s.
- Metsähallitus 2012: Tammisaaren ja Hangon itäisen saariston hoito- ja käyttösuunnitelma. – Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja C 78. <julkaisut.metsa.fi/julkaisut/show/1125>. 142 s.
- Metsähallitus 2012: Itäisen Suomenlahden kansallispuiston ja Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. – Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja C 83. <julkaisut.metsa.fi/julkaisut/show/1491>. 108 s.
- Metsähallitus 2013: Tammisaaren saariston kansallispuiston järjestyssääntö. – <julkaisut.metsa.fi/julkaisut/show/1635>. 7 s.
- Metsähallitus 2014: Itäisen Suomenlahden kansallispuiston järjestyssääntö. – <julkaisut.metsa.fi/julkaisut/show/1852>. 6 s.
- Metsähallitus 2014: Suojelalueiden hoidon ja käytön periaatteet. – Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja, Sarja B 203. <julkaisut.metsa.fi/julkaisut/show/1710>. 134 s.
- Metsähallitus 2017: Selkämeren kansallispuiston hoito- ja käyttösuunnitelma. – <www.metsa.fi/selkamerisuunnittelu>.
- Metsähallitus 2018: Hylkeidensuojelualueet ylläpitävät hyljekantoja. – <www.metsa.fi/hylkeidensuojelualueet>, päivitetty 21.5.2018.
- Metsähallitus 2018: Muut suojelualueet. – <www.metsa.fi/muutluonnonsuojelualueet>, päivitetty 5.3.2018.
- Metsähallitus 2019a: Pinta-alat ja aluekartat. – Metsähallitus, Vantaa. <www.metsa.fi/pintaalatjaaluekartat>, päivitetty 28.2.2019.

- Metsähallitus 2019b: Kansallispuistojen, valtion retkeilyalueiden ja muiden virkistyskäytöllisesti merkittävimpien Metsähallituksen hallinnoimien suojelualueiden ja retkeilykohteiden käyntimäärät vuonna 2018. – Metsähallitus, Vantaa. <www.metsa.fi/documents/10739/3335805/kayntimaarat2018.pdf>. 3 s.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö 2015: Yhteinen perintömme. Kansallinen maailmanperintöstrategia. – Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2015: 14. 69 s.
- Suomen ympäristökeskus 2019: Karttapalvelu. <syke.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=831ac3d0ac444b78baf0eb1b68076e1a>.
- Söderman, T. 2003: Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi – kaavoituksessa, YVA-menettelyssä ja Natura-arvioinnissa. – Suomen ympäristökeskus, Helsinki. Ympäristöopas 109. 196 s.
- Valtioneuvoston asetus hylkeidensuojelualueista 736/2001. – <www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2001/20010736>.
- Vesilaki 587/2011. – <www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2011/20110587>.
- Virtanen, E. A., Viitasalo, M., Lappalainen, J. & Moilanen, A. 2018: Evaluation, gap analysis, and potential expansion of the Finnish marine protected area network. – *Frontiers in Marine Science*. <doi.org/10.3389/fmars.2018.00402>.
- Ympäristöministeriö 2017: Luonnonsuojelu yksityismailla. – <www.ym.fi/fi-FI/Luonto/Luonnon_monimuotoisuus/Luonnonsuojelualueet/Luonnonsuojelu_yksityismailla>, päivitetty 15.6.2017.
- Ympäristönsuojelulaki 527/2014. – <www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20140527>.
- Ålands landskapsregering 2018: Fredad natur. – <www.regeringen.ax/miljo-natur/fredad-natur>, päivitetty 5.11.2018.
- Ålands landskapsregering 2019: Naturskyddsområden. – <aland.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=eea94117d2804c7e8a9b4a6f7adada81>.

Liite 1. IUCN-suojelualueluokat ja niiden määritelmät

Lähde: Dudley ym. 2013; Epävirallinen suomenkielinen käännös (Heinonen & Juvonen 2013).

Luokka	Nimi	Määritelmä
Ia	Tiukasti suojeltu alue	Luokkaan Ia kuuluvat tiukasti suojellut alueet, jotka on perustettu biodiversiteetin ja mahdollisesti myös geologisten tai geomorfologisten kohteiden suojeluun ja joissa alueen virkistys- tai muu käyttö ja alueeseen vaikuttaminen ovat tarkkaan säädeltyjä ja rajoitettuja suojeluarvojen säilymistä varten. Tiukasti suojeltuja alueita voidaan käyttää korvaamattoman tärkeinä vertailualueina tiede- ja tutkimuksessa ja ympäristön seurannassa.
Ib	Erämainen alue	Luokkaan Ib kuuluvat suojelualueet ovat yleensä suuria, muuttamattomia tai lähes muuttamattomia säilyneitä erämaisia ja asumattomia tai lähes asumattomia alueita, joita suojellaan ja hoidetaan niiden luonnontilaisuuden säilyttämiseksi.
II	Kansallispuisto	Luokkaan II kuuluvat suojelualueet ovat suuria luonnontilaisia tai lähes luonnontilaisia alueita, jotka on perustettu laajamittaisen ekologian prosessien sekä alueelle tunnusomaisten lajien ja ekosysteemien suojelemiseksi. Ne muodostavat samalla perustan ympäristön ja perinteisen kulttuurin kannalta kestävä tutkimuksen ja opetuksen sekä henkisen hyvinvoinnin, virkistyskäytön, retkeilyn ja matkailun mahdollisuuksille.
III	Luonnonmuistomerkki	Luokkaan III kuuluvat suojelualueet on varattu yksittäisen luontokohteen suojelemiseen. Se voi olla mm. pinnanmuoto, geologinen muodostuma, merenalainen vuori tai luola tai jopa elollinen luontokohta, kuten vanha metsikkö. Nämä suojelualueet ovat yleensä melko pieniä, ja ne ovat usein vetovoimaisia käyntikohteita.
IV	Luontotyyppien tai lajien suojelu- ja hoitoalue	Luokkaan IV kuuluvien suojelualueiden ensisijaisena tavoitteena on tiettyjen lajien tai luontotyyppien suojelu, mikä vaikuttaa alueen hoitoon. Monilla luokkaan IV kuluville alueilla lajien erityisvaatimukset tai luontotyyppien ylläpito edellyttävät toistuvia hoitotoimia, mutta aktiiviset toimenpiteet eivät ole luokkaan kuulumisen vaatimus.
V	Suojeltu maisema-alue	Luokkaan V kuuluvat suojelualueet, joilla ihmisen ja luonnon vuorovaikutus on aikojen kuluessa synnyttänyt ekologisesti, biologisesti, kulttuurisesti ja maisemallisesti erityisen arvokkaan kokonaisuuden. Näillä alueilla tämän perinteisen vuorovaikutuksen ylläpito on elintärkeää alueen luonnon suojelulle ja muiden arvojen säilyttämiseksi.
VI	Luonnonvarojen hoito- ja suojelualue	Luokkaan VI kuuluvien suojelualueiden tavoitteena on suojella ekosysteemejä ja luontotyyppijä säilyttäen niihin liittyvät kulttuuriset arvot ja luonnonvarojen perinteiset hoito- ja käyttötavat. Alueet ovat yleensä laajoja ja suurimmaksi osaksi luonnontilaisia. Osalla alueista sellainen luonnonvarojen kestävä hoito ja pienimuotoinen ei-teollinen käyttö, joka ei vaaranna suojelutavoitteita, on yhtenä päätarkoituksena.

Liite 2. Luontodirektiivin liitteiden I ja II mereiset luontotyypit ja lajit

Luontodirektiivin liitteen I mereiset Natura 2000 -luontotyypit ja niihin kohdistuvat uhat. Uhkien lähteenä Airaksinen & Karttunen (2001) ja Suomen ympäristökeskuksen luontotyyppiesittelyt.

Luontotyyppi	Koodi	Uhat
Vedenalaiset hiekkasärkät	1110	Merihiekan- ja soranotto, rehevöityminen
Jokisuistot	1130	Ruoppaus, veneväylien kunnossapito, rantojen ojitus, rantarakentaminen, rehevöityminen, umpeenkasvu
Rannikon laguunit	1150	Rantarakentaminen, ruoppaus, veneily, veden laadun heikentyminen, rehevöityminen
Laajat matalat lahdet	1160	Rantarakentaminen, ruoppaus, veneily, rehevöityminen
Riutat	1170	Rehevöityminen, jäätalvien väheneminen, suolapitoisuuden lasku, lisääntyvä laivaliikenne ja aluskoon kasvu.
Harjusaaret	1610	Loma-asutus, uimarannat, veneily, muu virkistyskäyttö, hiekanotto, metsätaloustoimet, rehevöityminen ja vieraslajit (kurturuusu).
Ulkosaariston saaret ja luodot	1620	Rehevöityminen, vesiliikenne, muu eläimistön häirintä, vieraslajit (minkki ja supikoira), öljyonnettomuuksien riski ja ilmastonmuutos.
Kapeat murtovesilahdet	1650	Ranta- ja vesirakentaminen (ruoppaus), vesiliikenne ja rehevöityminen.

Luontodirektiivin liitteen II direktiivilajit. Sulussa olevien liitteiden velvoitteet eivät koske Suomea.

*Ei Suomen referenssilistalla

Laji suomeksi	Tieteellinen nimi	Eliöryhmä	Luontodirektiivin liite
Hentonäkinruoho	<i>Najas tenuissima</i>	Putkilokasvit	II, IV
Nelilehtivesikuusi	<i>Hippuris teraphylla</i>	Putkilokasvit	II, IV
Upossarpio	<i>Alisma wahlenbergii</i>	Putkilokasvit	II, IV
Meriuposkuoriainen	<i>Macroplea pubipennis</i>	Hyönteiset; kovakuoriaiset	II
Itämerennorppa	<i>Phoca hispida botnica</i>	Nisäkkäät	II, V
Pyöriäinen	<i>Phocoena phocoena</i>	Nisäkkäät	II, IV*
Harjus	<i>Thymallus thymallus</i>	Kalat	V
Kivisimppu	<i>Cottus gobio</i>	Kalat	(II)
Lohi	<i>Salmo salar</i>	Kalat	(II), V
Miekkasärki	<i>Pelecus cultratus</i>	Kalat	II, IV
Muikku	<i>Coregonus albula</i>	Kalat	V
Nahkiainen	<i>Lampetra fluviatilis</i>	Kalat	(II), V
Pikkunahkiainen	<i>Lampetra planeri</i>	Kalat	(II)
Rantanuoliainen	<i>Cobitis taenia</i>	Kalat	(II)
Siika	<i>Coregonus lavaretus</i>	Kalat	V
Toutain	<i>Aspius aspius</i>	Kalat	(II), V

Liite 3. Lintudirektiivin liitteen I lajit

Lintudirektiivin liitteissä tarkennetaan lajikohtaisesti minkälaisia keinoja ja sääntelyä jäsenmailta edellytetään. Kansallisesti sääntely voi olla direktiiviä tiukempaa.

Suomenkielinen nimi	Tieteellinen nimi	IUCN-luokka	Luonnonsuojeluasetus
Allihaahka	<i>Polysticta stelleri</i>		ei mainittu asetuksessa
Amerikanjääkuikka	<i>Gavia immer</i>		ei mainittu asetuksessa
Ampuhaukka	<i>Falco columbarius</i>	Elinvoimainen	ei mainittu asetuksessa
Arosuohaukka	<i>Circus macrourus</i>	Erittäin uhanalainen	ei mainittu asetuksessa
Avosetti	<i>Recurvirostra avosetta</i>		ei mainittu asetuksessa
Etelänsuosirri	<i>Calidris alpina schinzii</i>	Erittäin uhanalainen	erityisesti suojeltava laji
Haarahaukka	<i>Milvus migrans</i>	Äärimmäisen uhanalainen	erityisesti suojeltava laji
Harmaapäätikka	<i>Picus canus</i>	Elinvoimainen	ei mainittu asetuksessa
Heinäkurppa	<i>Gallinago media</i>	Äärimmäisen uhanalainen	erityisesti suojeltava laji
Helmpöllö	<i>Aegolius funereus</i>	Silmälläpidettävä	ei mainittu asetuksessa
Hietatiira	<i>Gelochelidon nilotica</i>		ei mainittu asetuksessa
Hiiripöllö	<i>Surnia ulula</i>	Elinvoimainen	ei mainittu asetuksessa
Huuhkaja	<i>Bubo bubo</i>	Erittäin uhanalainen	ei mainittu asetuksessa
Kaakkuri	<i>Gavia stellata</i>	Elinvoimainen	ei mainittu asetuksessa
Kalatiira	<i>Sterna hirundo</i>	Elinvoimainen	ei mainittu asetuksessa
Kangaskiuru	<i>Lullula arborea</i>	Silmälläpidettävä	ei mainittu asetuksessa
Kapustarinta	<i>Pluvialis apricaria</i>	Elinvoimainen	ei mainittu asetuksessa
Kattohaikara	<i>Ciconia ciconia</i>		ei mainittu asetuksessa
Kaulushaikara	<i>Botaurus stellaris</i>	Elinvoimainen	ei mainittu asetuksessa
Kehräjä	<i>Caprimulgus europaeus</i>	Elinvoimainen	ei mainittu asetuksessa
Keräkurmitsa	<i>Charadrius morinellus</i>	Vaarantunut	ei mainittu asetuksessa
Kiljuhanhi	<i>Anser erythropus</i>	Äärimmäisen uhanalainen	erityisesti suojeltava laji
Kiljukotka	<i>Aquila clanga</i>	Äärimmäisen uhanalainen	erityisesti suojeltava laji
Kirjokerttu	<i>Sylvia nisoria</i>	Vaarantunut	muu uhanalainen laji
Kuikka	<i>Gavia arctica</i>	Elinvoimainen	ei mainittu asetuksessa
Kuningaskalastaja	<i>Alcedo atthis</i>	Äärimmäisen uhanalainen	erityisesti suojeltava laji
Kurki	<i>Grus grus</i>	Elinvoimainen	ei mainittu asetuksessa
Lapinpöllö	<i>Strix nebulosa</i>	Elinvoimainen	ei mainittu asetuksessa
Lapintiira	<i>Sterna paradisaea</i>	Elinvoimainen	ei mainittu asetuksessa
Laulujoutsen	<i>Cygnus cygnus</i>	Elinvoimainen	ei mainittu asetuksessa
Liro	<i>Tringa glareola</i>	Silmälläpidettävä	ei mainittu asetuksessa
Luhtahuitti	<i>Porzana porzana</i>	Elinvoimainen	ei mainittu asetuksessa
Maakotka	<i>Aquila chrysaetos</i>	Vaarantunut	erityisesti suojeltava laji
Mehiläishaukka	<i>Pernis apivorus</i>	Erittäin uhanalainen	muu uhanalainen laji
Merikotka	<i>Haliaeetus albicilla</i>	Elinvoimainen	erityisesti suojeltava laji
Metso	<i>Tetrao urogallus</i>	Elinvoimainen	ei mainittu asetuksessa
Mustahaikara	<i>Ciconia nigra</i>		ei mainittu asetuksessa
Mustajalkatylli	<i>Charadrius alexandrinus</i>		ei mainittu asetuksessa
Mustakurkku-uikku	<i>Podiceps auritus</i>	Erittäin uhanalainen	muu uhanalainen laji
Mustaotsalepinkäinen	<i>Lanius minor</i>		ei mainittu asetuksessa
Mustatiira	<i>Chlidonias niger</i>	Äärimmäisen uhanalainen	erityisesti suojeltava laji
Muuttohaukka	<i>Falco peregrinus</i>	Vaarantunut	erityisesti suojeltava laji
Niittysuohaukka	<i>Circus pygargus</i>	Äärimmäisen uhanalainen	muu uhanalainen laji

Suomenkielinen nimi	Tieteellinen nimi	IUCN-luokka	Luonnonsuojeluasetus
Nummikirvinen	<i>Anthus campestris</i>		ei mainittu asetuksessa
Paksujalka	<i>Burhinus oedicnemus</i>		ei mainittu asetuksessa
Palokärki	<i>Dryocopus martius</i>	Elinvoimainen	ei mainittu asetuksessa
Peltosirkku	<i>Emberiza hortulana</i>	Äärimmäisen uhanalainen	muu uhanalainen laji
Pikkuhuitti	<i>Porzana parva</i>	Erittäin uhanalainen	muu uhanalainen laji
Pikkujoutsen	<i>Cygnus columbianus</i>	Äärimmäisen uhanalainen	ei mainittu asetuksessa
Pikkukiljuketka	<i>Aquila pomarina</i>		ei mainittu asetuksessa
Pikkulepinkäinen	<i>Lanius collurio</i>	Elinvoimainen	ei mainittu asetuksessa
Pikkulokki	<i>Hydrocoloeus minutus</i>	Elinvoimainen	ei mainittu asetuksessa
Pikkusieppo	<i>Ficedula parva</i>	Elinvoimainen	ei mainittu asetuksessa
Pikkutiira	<i>Sternula albifrons</i>	Erittäin uhanalainen	erityisesti suojeltava laji
Pohjantikka	<i>Picoides tridactylus</i>	Elinvoimainen	ei mainittu asetuksessa
Punajalkahaukka	<i>Falco vespertinus</i>	Arviointiin soveltumaton	ei mainittu asetuksessa
Punakaulahanhi	<i>Branta ruficollis</i>		ei mainittu asetuksessa
Punakuiri	<i>Limosa lapponica</i>	Silmälläpidettävä	ei mainittu asetuksessa
Pyy	<i>Bonasa bonasia</i>	Vaarantunut	ei mainittu asetuksessa
Rantakurvi	<i>Xenus cinereus</i>	Äärimmäisen uhanalainen	erityisesti suojeltava laji
Riuttatiira	<i>Sterna sandvicensis</i>		ei mainittu asetuksessa
Ruisräikkä	<i>Crex crex</i>	Elinvoimainen	ei mainittu asetuksessa
Ruostesorsa	<i>Tadorna ferruginea</i>	Arviointiin soveltumaton	ei mainittu asetuksessa
Ruskosuohaukka	<i>Circus aeruginosus</i>	Elinvoimainen	ei mainittu asetuksessa
Räyskä	<i>Hydroprogne caspia</i>	Elinvoimainen	ei mainittu asetuksessa
Sepelsieppo	<i>Ficedula albicollis</i>		ei mainittu asetuksessa
Sininärhi	<i>Coracias garrulus</i>		ei mainittu asetuksessa
Sinirinta	<i>Luscinia svecica</i>	Elinvoimainen	ei mainittu asetuksessa
Sinisuohaukka	<i>Circus cyaneus</i>	Vaarantunut	muu uhanalainen laji
Suokukko	<i>Calidris pugnax</i>	Äärimmäisen uhanalainen	muu uhanalainen laji
Suopöllö	<i>Asio flammeus</i>	Elinvoimainen	ei mainittu asetuksessa
Sääksi	<i>Pandion haliaetus</i>	Elinvoimainen	ei mainittu asetuksessa
Teeri	<i>Tetrao tetrix</i>	Elinvoimainen	ei mainittu asetuksessa
Tunturihaukka	<i>Falco rusticolus</i>	Äärimmäisen uhanalainen	erityisesti suojeltava laji
Tunturipöllö	<i>Bubo scandiacus</i>	Äärimmäisen uhanalainen	muu uhanalainen laji
Uivelo	<i>Mergus albellus</i>	Elinvoimainen	ei mainittu asetuksessa
Valkoposkihanhi	<i>Branta leucopsis</i>	Elinvoimainen	ei mainittu asetuksessa
Valkoselkätikka	<i>Dendrocopos leucotos</i>	Vaarantunut	erityisesti suojeltava laji
Varpuspöllö	<i>Glaucidium passerinum</i>	Vaarantunut	ei mainittu asetuksessa
Vesipääsky	<i>Phalaropus lobatus</i>	Vaarantunut	muu uhanalainen laji
Viirupöllö	<i>Strix uralensis</i>	Elinvoimainen	ei mainittu asetuksessa

Liite 4. Lyhenteet

BSPA Baltic Sea Protected Area, Itämerikomission alaisten merten suojelualuiden alkuperäinen nimi (nyk. HELCOM MPA).

CBD Convention on Biological Diversity, Yhdistyneiden kansakuntien biologista monimuotoisuutta koskeva yleissopimus, joka on keskeisin luonnon monimuotoisuutta turvaava sopimus. Sopimuksen on ratifioinut 193 osapuolta, mukaan lukien Euroopan unioni. Sopimus astui voimaan 1993.

EBSA Ecologically or Biologically Significant Marine Areas, kansainväliseen biodiversiteetisopimukseen perustuvia aluerajauksia, jotka on perustettu tuomaan esiin tietyt tieteelliset kriteerit täyttäviä merialueita.

EEZ Exclusive economic zone eli valtion yksinomainen talousvyöhyke, johon kuuluvat sisäiset aluevedet ja alumeri.

ELY Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.

EMKR Euroopan meri- ja kalatalousrahasto on EU:n alainen rahoitusohjelma, jonka tavoitteena on kestävä sininen biotalous. Sen kautta edistetään mm. kestävää kalastusta ja kestävää vesiviljelyä, unionin yhteistä kalastuspolitiikkaa sekä yhdenmetyntä meripolitiikan täytäntöönpanoa.

EMMA Ekologisesti merkittävät merialueet. VELMU-ohjelmassa tunnistetut ekologisesti tärkeät merialueet Suomessa. Työssä sovelletaan EBSA-prosessia kansallisella tasolla.

HELCOM Helsinki Commission, Itämeren suojelukomissio on Itämeren alueen merellisen ympäristön suojelusopimuksen allekirjoittajavaltioiden perustama hallitusten välinen järjestö. Komissio tarkkailee sopimuksen soveltamista ja antaa suosituksia sopimusmaiden hallituksille. Komission työhön osallistuvat kaikki Itämeren rantavaltiot sekä EU:n komissio.

HKS Hoito- ja käyttösuunnitelma. Luonnonsuojelulain velvoittama suunnitelma mm. kansallispuistoille hoidon ja käytön järjestämiseksi. Laaditaan muille luonnonsuojelualueille tarvittaessa.

IBA Important Bird and Biodiversity Areas. Kansainvälisesti tärkeät lintualueet on BirdLife Internationalin hanke tärkeiden lintukohteiden tunnistamiseksi ja suojelemiseksi. IBA-alueet muodostavat maailmanlaajuisen lintualueiden verkoston, joka tarjoaa lajeille turvan

niiden pesimä-, muutto- ja talvehtimisaikana. Alueista 100 sijaitsee Suomessa.

IUCN International Union for Conservation of Nature, Kansainvälinen luonnonsuojeluliitto on luonnonvarojen suojelemista edistävä ympäristöjärjestö.

LVS luonnonvarasuunnittelu on valtionmailla ja -vesillä olevien luonnonvarojen pitkän aikavälin suunnittelua.

MPA Marine Protected Area, merensuojelualue.

NATA Natura-alueiden tila-arvio on osa Natura 2000 -alueiden hoidon ja käytön suunnittelua.

RAMSAR kansainvälinen sopimus kosteikkojen ja vesialueiden sekä vesilintujen suojelusta.

SAC Special Areas of Conservation, Natura 2000 -verkostossa erityisten suojelutoimien alueet, joista on säädetty ympäristöministeriön asetuksella sen jälkeen, kun EU:n komissio on hyväksynyt kyseiset alueet yhteisön tärkeinä pitämiksi alueiksi.

SASS Metsähallituksen ylläpitämä Suojelualueiden suunnittelu- ja seurantajärjestelmä, osa luonnonsuojelun paikkatietojärjestelmäkokoaisuutta Uljasta, joka on ympäristöhallinnon viranomaiskäytössä.

SATJ Metsähallituksen ylläpitämä Suojelualuetietojärjestelmä, osa luonnonsuojelun paikkatietojärjestelmäkokoaisuutta Uljasta, joka on viranomaiskäytössä.

SCI Sites of Community Importance, Natura 2000 -verkostossa luontodirektiivin mukaisia alueita, jotka valtioneuvosto on hyväksynyt kansallisesti ja joiden liittämistä Natura 2000 -verkostoon on ehdotettu EU:n komissiolle.

SDF Standard Data Form, Natura 2000 -alueiden tietolomake.

SPA Special Protection Areas, Natura 2000 -verkostossa lintudirektiivin perusteella EU:n komissiolle ilmoitetut erityiset suojelualueet, jotka keskittyvät lintujen suojeluun.

SYKE Suomen ympäristökeskus.

ULJAS viranomaiskäyttöön tarkoitettu luonnonsuojelun paikkatietojärjestelmäkokoaisuus, jota ylläpitää Metsähallitus. Sisältää suojelualueiden tietojärjestelmän (SATJ), omaisuusGIS:in (OMGS), lajistotietojärjestelmän (LajiGIS), suojelualueiden palveluvarustuksen hallintajärjestelmän (PAVE), suojelualueiden suunnittelu- ja seurantajärjestelmän

(SASS), suojelualueiden kuviotietojärjestelmän (SAKTI) sekä Metsätalouden suunnittelun sovellusohjelman (Silvia).

UNESCO Yhdistyneiden kansakuntien alainen kasvatus-, tiede- ja kulttuurijärjestö (eng. United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization)

VELMU kansallinen vedenalaisen meriluonnon monimuotoisuuden inventointiohjelma.

YSA yksityinen suojelualue.

YVA ympäristövaikutusten arviointimenettely on lakiin ja asetukseen pohjautuva ennalta ehkäisevä suunnittelun apuväline, jonka avulla pyritään vähentämään tai estämään hankkeen haitallisia ympäristövaikutuksia.

Uusimmat Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisut

Sarja A

No 224 Snickars, M., Arnkil, A., Ekebom, J., Kurvinen, L., Nieminen, A., Norkko, A., Riihimäki, A., Taponen, T., Valanko, S., Viitasalo, M. & Westerbom, M. 2016: Assessment of the status of the zoobenthos in the coastal waters of western Uusimaa, SW Finland – a tool for management. 53 s.

No 225 Kurvinen, L., Arnkil, A., Ekebom, J., Björkman, U., Sahla, M., Ivkovic, D., Riihimäki, A. & Haldin, M. 2017: Meri- ja rannikon luonnonsuojelualueiden tietotarpeet – MeriHOTT-hankkeen lopuraportti. 88 s.

No 226 Vösa, R., Högmänder, J., Nordström, M., Kosonen, E., Laine, J., von Numers, M. & Rönkä, M. 2017: Saaristolinnuston historia, kannankehitys ja nykytila Turun saaristossa. 310 s.

No 227 Kurvinen, L. & Westerbom, M. 2017: Allien syyslevähdysalueiden vedenalaiset inventoinnit Porkkalassa. 45 s.

No 228 Hasanen, E. & Vähäsarja, K. 2019: Luonto lisää liikettä – Mikä innostaa kouluikäistä? 103 s.

No 229 Hasanen, E. & Vähäsarja, K. 2019: Moved by Nature – School-children's experiences of outdoor activities in nature. 107 s.

No 230 Ervola, A., Rautiainen, M., Seppänen, M. & Bisi, J. 2019: Erätalous valtion alueilla – yleis- ja erityisoikeuksien käyttö. 46 s.

Sarja B

No 242 Kuusisto, K. 2018: Urho Kekkosen kansallispuiston kävijätutkimus 2017. 84 s.

No 243 Paulus, E. 2019: Ruunaan retkeilyalueen kävijätutkimus 2017. 64 s.

No 244 Salonen, D. & Veteläinen, T. 2019: Hosan kansallispuiston kävijätutkimus 2017–2018. 73 s.

No 245 Kamppuri, E.-N. 2019: Koloveden kansallispuiston kävijätutkimus 2018. 62 s.

No 246 Kuusisto, K. 2019: Evon retkeilyalueen kävijätutkimus 2018. 55 s.

Sarja C

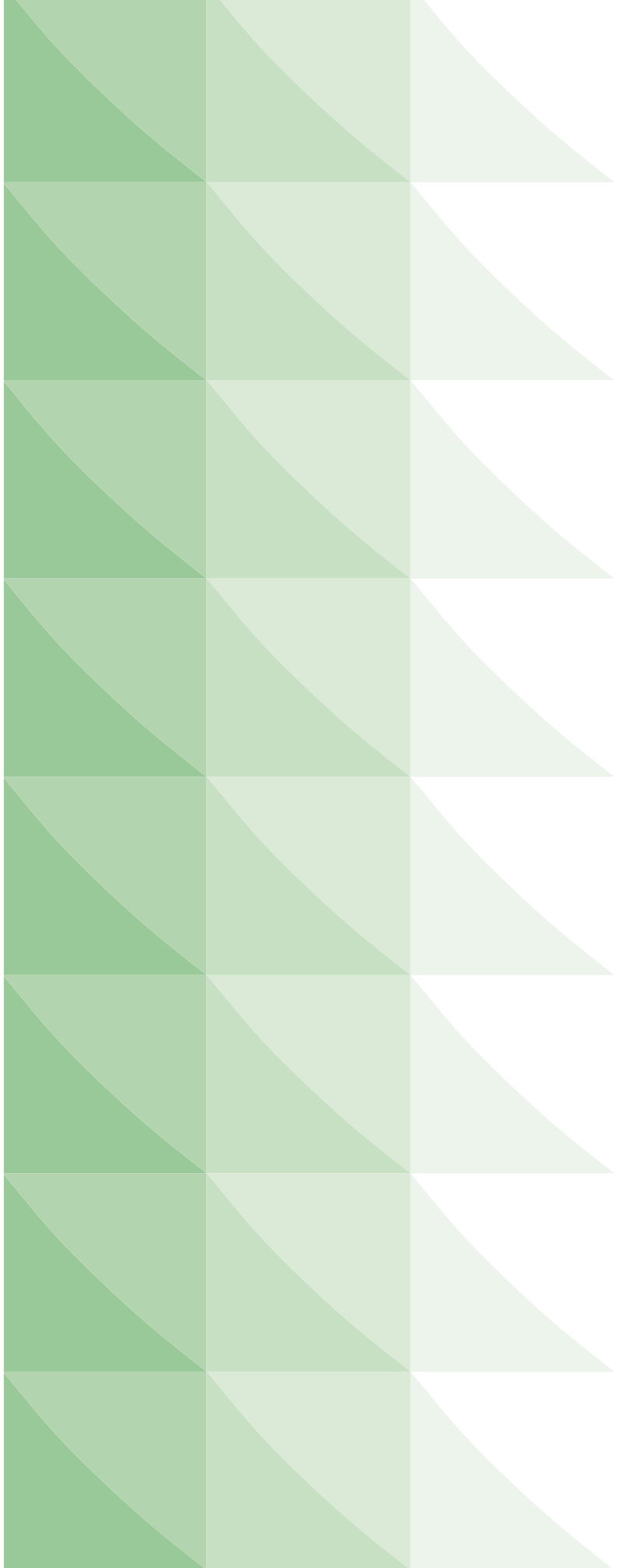
No 161 Metsähallitus 2017: Kylmäluoman retkeilyalueen hoito- ja käyttösuunnitelma 2017–2032. 89 s.

No 162 Metsähallitus 2018: Puljun erämaan Natura 2000 -alueen hoito- ja käyttösuunnitelma. 83 s.

No 163 Metsähallitus 2018: Saarijärven vanhojen metsien hoito- ja käyttösuunnitelma 2011–2025. 80 s.

No 164 Metsähallitus 2018: Vintilänkairan, Koitelaisen ja Pomokairan Natura 2000 -alueiden hoito- ja käyttösuunnitelma. 75 s.

No 165 Siira, H. & Sulkava, P. 2019: Pallas-Yllästunturin kansallispuiston luontomatkailevuusuunnitelma. 66 s.

ISSN-L 1235-6549
ISSN (VERKKOJULKAISU) 1799-537X
ISBN 978-952-295-253-0 (PDF)
JULKAISUT.METSA.FI